

ZEMĚDĚLSKÁ PŮDOHOSPODÁRSKA ŠKOLA

9 květen 2012
74. ročník

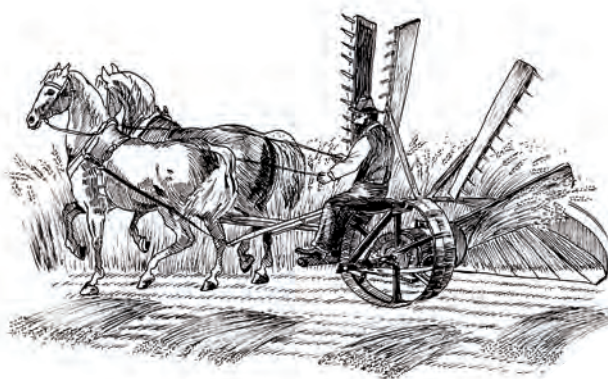
Duální systém vzdělávání v Tyrolsku

**Silva Regina
ožila dětmi**

Robme veci inak

**Mladí přírodovědci
ze Šumperku**

**Mladý
ekofarmář**

Informace o vzdělávání, poradenství a rozvoji venkova
Informácie o vzdelávaní, poradenstve a rozvoji vidieka

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ ŽÁKŮ ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL V BENEŠOVĚ str. 15

MLADÝ EKO-FARMÁŘ str. 20

PROČ ROSTOU PLEVELE PODÉL CEST

Lhostejnost je jedna z nejhorších lidských vlastností. A ať chceme nebo nechceme, tak se jí v v našich krajích daří čím dál tím lépe.

Lhostejnost na sebe bere různé podoby... a jednou z nich je i nezájem veřejnosti o údržbu bezprostředního okolí liniových staveb (pozemní komunikace, dráha...). Otázky spojené s tím, proč na Táborsku, v Jihočeském kraji a vlastně v celé naší malé zemi tak málo dbáme na to, aby proužek země mezi silnicí a polem či loukou nevypadal během vegetačního období jako divoký obrázek z džungle, ale aby tomu bylo spíše naopak, se snažili zodpovědět účastníci semináře „Zlepšení podmínek pro život a podnikání v regionu“. Akci uspořádal Mikroregion VENKOV s podporou Celostátní sítě pro venkov letošního 28. března v prostorách Vyšší odborné školy a Střední zemědělské školy v Táboře.

První dojem

Pokud jedeme do zahraničí osobním automobilem nebo autobusem, vždy si dříve nebo později začneme vytvářet názor na to, jaká ta země, její stromy, domy, lesy a pole se za okny našeho dopravního prostředku míhají, asi je. Jací jsou její obyvatelé, máme se jich bát nebo se k nám budou chovat přátelsky a pohostinně? Jsou to lenoši nebo jsou spíše pracovití? Tak třeba, když přejedete naši hranici s Rakouskem, tak vám je hned z pečlivě obhospodařovaných políček, vyžatých mezí..., prostě ze všude panujícího zjevného pořádku, jasno, že tady se ničeho bát nemusíte a že se vám dovolená určitě vydaří. Jo, při průjezdu Ukrajinou či Ruskem, kde plevelné rostliny, křoví a nálet pokrývají i hřbitovy, po řekách plavou prázdné „petky“ a barely..., tak v takových končinách Evropy si už zase tak jisti být nemůžete.

Do Chýnovské jeskyně na Táborsku ročně přijíždí kolem 30 000 návštěvníků, na odbočce k této turistické atrakci však turisty vítají mnohdy i jeden m vysoké kopřivy. Co jsou potom platné zajímavé jeskynní útvary, když první dojem vytvářejí i zmíněné kopřivy. „A nezachráníme to ani tím“, říká starosta obce Dolní Hořice PAVEL ROTHBAUER, na jejímž katastrálním území se jeskyně nachází, „že máme za nemalé peníze všechna veřejná prostranství a pozemky v obci vzorně upravené“.

Plevele nesmí vykvést

DOC. JAN MIKULKA z Výzkumného ústavu rostlinné výroby uvedl, že s plevelem se musíme naučit rozumně žít a dokumentoval to na příkladu z praxe: Kdy se snažil více než pět let o vypěstování dokonalého anglického trávniku, nakonec to pro nezměrné úsilí, časovou náročnost a nákladnost na pořízení herbicidů vzdal a dnes se kochá pohledem na sice zaplevelený ale udržovaný trávník na své zahradě. A rada renomovaného vědeckého pracovníka? Pokud nechceme, aby nám plevelné rostlinné druhy neprorostly v příkopech podél silnic obrazně řečeno přes hlavu, měli bychom spíše než na chemické přípravky vsadit na mechanickou údržbu. Sekat, sekat a zase sekat – a to vždy tak, aby plevle nestačily vykvést.

Proč se údržba zeleně podél silnic na Táborsku provádí jen sporadicky a mnohdy v době, kdy to „zatím“ nebo „už“ není potřeba, jsme se od zodpovědných pracovníků nedozvěděli. Z táborského ani jiného střediska údržby silnic na seminář totiž nikdo nepřišel. Možné vysvětlení nám však v této věci poskytl ING. VLADIMÍR ŘEHÁK z České rostlinolékařské společnosti. Uvedl, že problém nedostatečné údržby okolí liniových staveb tkví ve špatně nastavených zákonech. Zákon o pozemních komunikacích 13/1997 Sb. sice v § 15, mimo jiné, stanovuje, že: „Silniční vegetace na silničních pomocných pozemcích a na jiných vhodných pozemcích tvořících součást dálnice, silnice nebo místní komunikace nesmí ohrožovat bezpečnost užití pozemní komunikace nebo neúměrně ztěžovat použití těchto pozemků k účelům údržby těchto komunikací nebo neúměrně ztěžovat obhospodařování sousedních pozemků.“ Ovšem již není stanoveno, kdo by měl kontrolu např. „neúměrného ztěžování obhospodařování sousedních pozemků“ provádět nebo postihovat a vymahatelnost práva tak není zajištěna.

Alergici, řidiči, turisté ...

Když se nad vegetací podél silnic zamyslíme, brzy dojdeme k pozoruhodným závěrům. Její údržba totiž není pouze problémem zemědělců, kterých v tomto oboru pracuje 133 000, není to jen problém asi 3 milionů majitelů zemědělské půdy, není to jen problémem státu potažmo krajů, které silnice vlastní. Je to totiž na druhé straně také problém 3,5 milionů provozovatelů osobních automobilů, 7 milionů turistů a asi 3,5 milionů alergiků.

Táborský alergolog MUDR. MILAN KASL upozornil na to, že pyl, který produkuje plevelné rostliny v okolí frekventovaných silnic, se vlivem látek obsažených ve výfukových zplodinách zážehových a vznětových motorů stávají pro alergiky podstat-

ně agresivnějšími, a přiklání se k názoru, že dobře udržovaná zeleň v okolí komunikací je prospěšná – zachycuje prach a váže některé nebezpečné látky. Ovšem trávy a plevely by měly být sekány v takových intervalech, aby nedocházelo k jejich kvetení a k produkci pylu.

Zástupce Dopravního inspektorátu Policie ČR Tábor ING. TOMÁŠ CIHELNA je ve věci údržby vegetačních pásů podél pozemních komunikací benevolentnější. „Z hlediska bezpečnosti silničního provozu by na přehledných úsecích měla být vegetace pravidelně upravována nejméně do vzdálenosti 0,50 m od okraje vozovky, ovšem v nepřehledných zatáčkách až do vzdálenosti 4 m a měla by dosáhnout maximálně výšky 70 cm.“

Jasno má ve věci údržby zeleně podél cest JAROSLAV KREJČÍ, který je spolumajitelem Ski areálu Koninec, a je jedním z hlavních leadrů vznikající turistické oblasti na Táborsku nazvané „Toulava“. Nepořádek není podle jeho názoru rozhodně tou nejlepší vizitkou pro podnikání v oblasti cestovního ruchu. „Turisté se vrací jen tam, kde jim bylo dobře, kde se dobře cítili“, zdůraznil Krejčí a dodává: „Pokud chceme, aby kromě Prahy navštěvovali turisté také venkovské oblasti naší republiky a svými penězi zaměstnali naše lidi, musíme pro to také něco dělat.“

Běžná venkovská praxe

„Před deseti lety jsme s podporou Programu obnovy venkova pořídili mulčovací rameno na traktor, v roce 2004 jsme koupili za přispění národního programu LEADER ČR 2004 štěpkovač a za evropské peníze od MAS Krajina srdce jsme se vybavili na údržbu zeleně v obci,“ pochvaluje si starosta obce Smilovy Hory JOSEF DVOŘÁK. Některým obcím z Mikroregionu Venkov poskytují za úplatu službu vyžínání trávy kolem cest. Zkušenosti jsou různé. „Už nás i zvali, abychom jim posekali v prosinci, jenže v zimě to jde špatně, to vůbec nemá cenu dělat,“ svěří se svými zkušenostmi starosta Dvořák.

Realizaci pozemkových úprav, které jsou také podporovány s využitím unijních prostředků z Programu rozvoje venkova, vznikají nové polní cesty, podél nichž vznikají nové zelené pásy, které je nutné udržovat. „Takto vzniklou infrastrukturu využívají zejména zemědělci, kteří ji ovšem odmítají udržovat, protože jejich vlastníky jsou obce,“ uvádí ředitel Pozemkového úřadu

Tábor ING. DAVID MIŠÍK. Zemědělci tedy vydělávají a obce musí platit nezbytnou údržbu. Přitom současné zemědělství zaměstnává stále méně lidí, kteří si hledají pracovní příležitosti ve městech a stěhují se tam. Protože se rozpočty obcí odvíjejí od toho, kolik v nich žije obyvatel, dostávají se obce při údržbě infrastruktury svého katastrálního území do patové situace. Podle Ing. Mišíka je hlavní příčinou špatného stavu údržby okolí liniových staveb zejména to, že vlastníci na své půdě nepracují, ale pronajímají ji zemědělským podnikům, které mnohdy zajímá jen to, jak co nejdříve dosáhnout zisku.

Zkušenosti účastníků semináře se zapojováním středisek údržby silnic a jejich pracovníků do údržby vegetace v okolí silnic nejsou pozitivní. „Pokud se týká odstraňování stromů podél cest, jsou cestáři na Mladovožicku velmi aktivní. Není snad rok, aby z alejí, které jsou pro náš kraj charakteristické, pár stromů nezmizelo. Chápu, že to je pro pracovníky údržby silnic vítaná příležitost, jak levně získat dřevo na zimu, ale není mi jasné, proč ty pokácené stromy zase nepodsadí,“ uvedla předsedkyně MAS Krajina srdce MONIKA HIENLOVÁ. „Při průjezdu Rakouskem i Maďarskem v letním období tamní cestáře běžně vídám, jak s křovinořezy dosekávají to, co nezvládla nebo kam se nedostala velká mechanizace. Naše cestáře jsem při údržbě okolí cest s křovinořezy nikdy neviděla,“ dodala Hienlová.

Proti lhostejnosti a nepořádku

Lhostejnost a absence zdravého selského rozumu, nejen při dohledu nad hospodařením na zemědělské půdě ale i při údržbě pásu vegetace mezi polem a silnicí, je zřejmě největším problémem nejen na Táborsku, ale i v dalších venkovských oblastech naší republiky. Cestu k dohodě by proto měli hledat zemědělci, majitelé půdy, majitelé silniční sítě i dalších liniových staveb, lékaři, policisté, podnikatelé v cestovním ruchu..., prostě všichni, kdo mají zájem něco ve věci údržby zeleně v okolí liniových staveb změnit. A začít se musí, jak seminář prokázal, patřičnými změnami nejen v legislativě, ale zapracovat by se mělo také na zvýšení zájmu české veřejnosti o tento problém! Přeci nikdo z nás nechce být v cizině či cizinci považován za člověka, který holduje nepořádku.

Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha

DUÁLNÍ SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ V TYROLSKU

Studijní návštěva SVES (program zaměřený na podporu evropské spolupráce prostřednictvím studijních návštěv) uskutečněná na začátku měsíce března letošního roku byla zaměřena na seznámení s duálním systémem odborného vzdělávání v Rakousku/Tyrolsku a porovnání jeho výhod/nevýhod se systémy odborného vzdělávání v zemích ostatních účastníků.

Rakouský duální systém spočívá na vzdělávání ve dvou rozdílných subjektech (škola a vzdělávací podnik), které jsou zastřešeny dvěma centrálními orgány státní správy (ministerstvem pro vzdělávání, umění a kulturu, resp. ministerstvem pro hospodářství, rodinu a mládež zastoupeným Hospodářskou komorou). Ukončování vzdělávání závěrečnou zkouškou je plně v gesci (a organizaci) Hospodářské komory. Duální systém může být realizován jednak formou jednodenního vyučování v průběhu týdne ve škole, jednak minimálně 8 (až 12) týdenním teoretickým vyučováním v průběhu každého školního roku. Délka vzdělávání může být od 2 přes 2,5; 3; 3,5 až po 4 roky. V Rakousku je k dispozici celkem 230 oborů vzdělání, z nichž je v samotném Tyrolsku vyučováno 200 oborů na 23 místech. S výjimkou obou spolkových zemí SRN (Bavorsko, Severní Porýní-Vestfálsko) a Polska, kde je obdobný systém uplatněn pouze v některých (technických) oborech, není v další zemi účastníků studijní návštěvy realizováno odborné vzdělávání duálním systémem. Důvody jsou různé – možná i historické...

Složení skupiny účastníků bylo poměrně pestré – ředitelé škol, jejich zástupci (Polsko, Turecko, Bavorsko), pracovník výzkumného institutu odborného vzdělávání (Porýní-Vestfálsko), zástupce institutu pro další vzdělávání učitelů (Polsko), vedoucí instituce pro další vzdělávání (Slovensko), pracovník centrálního orgánu státní správy (Česko) a zemské školní rady (Rakousko), pořádající organizace.

Pořadatelé chtěli účastníky seznámit především s příklady dobré praxe duálního systému vzdělávání, za tímto účelem byly postupně navštíveny následující instituce:

- Landesschulrat für Tirol
- SPARZentrale, Wörgl
- Tiroler Fachberufsschule (odpovídá zhruba našemu střednímu odbornému učilišti) für Holztechnik, Absam
- Tiroler Fachberufsschule für Tourismus, Absam
- Tiroler Fachberufsschule für Handel u. Büro, Innsbruck
- Tiroler Fachberufsschule für Schönheitsberufe, Innsbruck
- Thöni-Akademie, Telfs
- Wirtsschaftskammer, Innsbruck

Ve všech navštívených institucích byla možnost seznámit se jak se zástupci vzdělávacího podniku (centrála fy SPAR), tak především se zástupci vedení škol, dále se žáky těchto škol, školními inspektory a pracovníky zemské školní rady. Pracovníci Wirtsschaftskammer (Hospodářská komora) Innsbruck prezentovali péči o profesní orientaci žáků, která je jedním

z jejich hlavních úkolů. Jako příklady dobré praxe byly vybrány dvě z navštívených institucí.

Tiroler Fachberufsschule für Tourismus Absam

Jedná se o zařízení, ve kterém se připravují budoucí kuchaři/kuchařky, odborníci/odbornice pro restauranty a pro systémovou gastronomii. Je zajímavé, že 25 % žáků tvoří Němci. Škola disponuje následujícími odbornými pracovními: 10 cvičných kuchyní, vinný sklep, prostor pro destilaci alkoholu, prostor s minipivovarem, čajový salón..., domov mládeže pro možnost ubytování, fitness centrum. Odborné pracovny jsou vybaveny nejmodernějším zařízením používaným v gastronomii, převážně se jedná o sponzorské dary výrobců školy, které jsou využívány především pro jejich reklamu při nejrůznějších příležitostech, školeních atd. Vyučované obory jsou tříleté a každoročně zde žáci stráví celkem 8 týdnů intenzivní výuky. Uvedená zařízení umožňují realizovat zážitkovou gastronomii, což mohli účastníci návštěvy sami potvrdit ochutnáním kulinářsky hodnotného menu.

Thöni-Akademie Telfs

Jako druhý příklad dobré praxe uvádím pětileté studium rakouské všeobecně vzdělávací školy (gymnázium), které vedle fundovaného všeobecného vzdělávání (zkončeného AHS-maturitní zkouškou) poskytuje ještě odborné vzdělání v oboru mechatronik/automatizační technik ukončené výučním listem. Tento model není možné z právních důvodů realizovat v žádné účastnické zemi, a také v Rakousku probíhá jako státem schválený pedagogický pokus (pokusné ověřování). Firma Thöni iniciovala před více než třemi roky toto ověřování, které se podařilo ve spolupráci s reálným gymnáziem v Telfs a dalšími zainteresovanými stranami, především zemskou školní radou, úspěšně realizovat. Žáci/žákyně získají po čtyřech letech výuční list v uvedeném oboru vzdělání a pátý rok slouží k přípravě a složení maturitní zkoušky. V prvních čtyřech letech probíhá paralelně výuka všeobecně vzdělávacích předmětů a praktického a odborně teoretického vyučování v uvedených oborech. Výuka se uskutečňuje v moderně zařízených prostorách firmy Thöni. Ve třetím ročníku se uskutečňují v průběhu letních prázdnin čtyřtýdenní praktika, která se pro letošní žáky konala v Miláně.

Uvedené pokusné ověřování je netypické a může probíhat jen díky masivní podpoře firmy Thöni, která zajišťuje vybavení odborných učeben potřebnými přístroji a pomůckami. Výhodou je, že následně mohou být do podniků nasazeni

absolventi s požadovaným technickým vzděláním, jejichž příprava byla zaměřena na výuku kompetencí sloužících k řešení odborných problémů.

Možnosti uplatnění systému v jiných zemích

Právně není možné zmíněný model realizovat v žádné z účastnických zemí (kromě možnosti dané novelou školského zákona v ČR, i když v poněkud jiném režimu); v Polsku existuje delší doba podobné ověřování, na jehož pokračování však mají firmy minimální zájem, a tak musel jeho veškeré financování převzít stát; v SRN by bylo možné podobné ověřování uskutečnit také. (O jiných podobných příkladech v jednotlivých zemích účastníci nevědí).

Duální systém odborného vzdělávání má v německy hovořících zemích svoji tradici a kořeny. Navíc díky němu existují organizace (Hospodářská komora), které mají jeho problematiku (včetně poradenství při výběru povolání) jako jednu z hlavních činností, a proto není žádoucí tento fungující a funkční systém jakkoliv měnit a zasahovat do něj. Na rozdíl od tohoto modelu je v Česku využíván poměrně jednoduchý a tím pádem možná také levnější systém (na tomto závěru se shodla většina účastníků), kdy veškeré vzdělávání je v gesci jediné zastřešující instituce – MŠMT. Slovensko řeší problematiku odborného vzdělávání obdobným způsobem jako Česko, v Polsku, s výjimkou některých technických oborů, také není duální systém využíván.

Závěry a doporučení

Duální systém vzdělávání v Rakousku (a také ve Spolkové republice Německo) vykazuje řadu pozitiv – např. organizace praktické výuky, těsnější spojení s praxí výukou na skutečných pracovních místech, organizace závěrečných zkoušek atd. Na druhou stranu se nemohu zbavit pocitu, že právě stav, kdy všechny složky vzdělávání jsou organizovány jediným subjektem a zastřešeny jediným ústředním orgánem, musí být nutně levnější, než je systém duální...

PaedDr. Vladimír Krieg
odbor vyššího odborného a dalšího vzdělávání MŠMT

ROBME VECI INAK

Vytvárajme spoločne trvalo udržateľné hodnoty!

Robme veci inak: vytvárajme spoločne trvalo udržateľné hodnoty je mottom národnej súťaže „Mládež pre trvalo-udržateľný život“, akronymom YSLIFE. Cieľom projektu, v rámci ktorého sa súťaž realizuje, je udržateľným spôsobom zlepšiť životné podmienky prostredníctvom dynamicky sa rozvíjajúceho poľnohospodárskeho výskumu a rozvoja v tejto oblasti.

Slovenská republika ako členská krajina Európskej únie (EÚ) sa zapája do úsilia EÚ, aby jej členské krajiny koordinovali svoje štátne vedné a technické politiky v súlade s politikou európskeho výskumného priestoru, ktorého ciele a priority sú stanovené v Lisabonskej stratégii. Vedná a technická politika Slovenskej republiky, prispieva takto nielen k rozvoju vedomostnej spoloč-

nosti vlastnej krajiny, ktorá je základným pilierom celkového rozvoja každej krajiny, ale v konečnom dôsledku aj k úsiliu EÚ, ktorým je zvyšovať jej konkurencieschopnosť.

Vytvoriť podmienky pre rozvoj vedy a techniky a rýchlejšie zavádzanie výsledkov výskumu a vývoja do praxe je dlhodobý proces, ktorý vyžaduje uskutočniť viaceré opatrenia v celom systéme slovenskej vedy a techniky, ktoré zohľadnia na jednej strane špecifiká jeho domáceho vývoja a na strane druhej ciele a zámery Lisabonskej stratégie. Na to, aby boli zabezpečené jednotlivé ciele dlhodobého zámeru, musí veda a technika pružne reagovať na vnútorné (národné) a vonkajšie (medzinárodné) požiadavky. Veda a technika ako jeden z troch pilierov rozvoja vedomostnej spoločnosti: vzdelávanie – veda a technika – inovácie, musia byť v centre pozornosti, aby plnili úlohu rozhodujúceho rozvojového faktora krajiny

V súčasnosti musíme prestať vnímať výchovu talentov len ako záležitosť náhodnej, vzácnej súhry okolností. Viaceré štúdie dokázali, že výchova talentov je do istej miery riaditeľný proces, ktorý

možno skúmať a následne zdokonaľovať a usmerňovať. Problematikým sa však stále javí prechod talentov do vedecko-výskumných inštitúcií, tzv. „nasávací mechanizmus“. V rámci projektu APVV LPP – Podpora ľudského potenciálu a popularizácia vedy, ktorý bol riešený v rokoch 2007–2009, sme pri vzájomných stretnutiach s pedagógmi a študentmi cítili akútnu potrebu motivovať mladých ľudí a zabezpečiť zvýšenie ich záujmu o predmetnú problematiku i formou organizovania takejto súťaže a ďalších podporných aktivít projektu napr. publikovanie na stránke www.ysliffe.sk, sprístupnením prác záujemcom, prednáškami ale aj neformálnymi rozhovormi výskumníkov so študentmi na stredných školách.

V septembri 2011 bol oficiálne vyhlásený už IV. ročník národnej súťaže uskutočňovanej v rámci projektu LPP 0114-07, ktorý finančne podporuje Agentúra na podporu vedy a výskumu (APVV) a bol realizovaný aktivitami výskumných a vedeckých pracovníkov z Centra výskumu rastlinnej výroby Piešťany. Ústrednou témou bolo: „Lokálne potraviny – výzva pre farmárov aj konzumentov“. Podávanie prihlášok do súťaže

je už síce pre tento ročník ukončené, ale študenti môžu už teraz rozmýšľať, ako sa zapojiť do ročníkov nasledujúcich. Súťaže sa môžu zúčastniť všetci študenti stredných škôl s esejou na príslušnú tému, ktorú organizátori vyhlasujú v septembri v príslušnom roku.

Detailné informácie o tom, ako sa do súťaže zapojiť, rovnako ako aj postrehy študentov, ktorí sa do súťaže zapojili, diskusiu, fotografie dokumentujúce súťažnú atmosféru, odpovede na študentské otázky a ešte veľa ďalšieho získate na oficiálnej stránke súťaže www.ysliffe.sk. Na Vaše prípadné otázky a prejavený záujem sa tešia organizátori súťaže YSLIFE.

Ing. Zuzana Lehocová, PhD., Ing. Marta Klimeková,
Centrum výskumu rastlinnej výroby Piešťany

Táto práca bola podporovaná

Agentúrou na podporu výskumu a vývoja na základe Zmluvy č. LPP-0114-07

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

Ukážka z víťaznej práce 3. ročníka národnej súťaže YSLIFE

Jedlo budúcnosti? „Hmyz na všetky spôsoby“

Jesť, to je nevyhnutnosť, ale správne jesť, to je umenie.

La Rochefoucauld

...Kam smeruje nárast obyvateľov na svete, nedostatok potravín, znečisťovanie životného prostredia, nedostatok vody,...? Ako sa s týmto problémom vysporiada blízka či vzdialená budúcnosť? Nie je a nemôže to byť len problém Sveta, je to i problém Európy.

Nie, takto to my mladí ľudia nechceme. Máme život pred sebou. Chceme peknú budúcnosť pre seba, pre svoje deti, pre svoje vnúčatá, pravnúčatá,...

Len s väčším poznaním prírody a človeka môžeme uspieť a splniť si svoje túžby. Nesmieme dovoliť zničiť si pôdu. Erózia je fyzikálny proces rozrušovania a odstraňovania časti zemského povrchu pôsobením vonkajších činiteľov. Príčinou je mechanické pôsobenie pohybujúcich sa okolitých látok, napr. vzduchu (vietor), prúdiacej alebo vlniacej sa vody, ľadu, snehu a nespvených usadenín. Erózia je prirodzený prírodný proces, na mnohých miestach ju však výrazne zrýchľuje činnosť človeka. Príliš rýchla erózia môže viesť k nevratnému poškodeniu ekosystému a strate jeho funkčnosti. Erózia je spôsobená hlavne gravitáciou, ale aj ďalšími faktormi, ako je napríklad intenzita zrážok, štruktúra materskej horniny či pôdy, sklon svahu, hustota rastlinného pokryvu alebo spôsob využívania pôdy. V prípade intenzity zrážok je erózia závislá na spolupôsobení ďalších faktorov. Odlesnené svahy alebo trávnaté porasty podliehajú erózii rýchlejšie ako lesné spoločenstvá.

Kedysi sa predpokladalo, že voda je zadarmo, vzduch je zadarmo a energia je drahá. To už nie je pravdou, a postupne zisťujeme aj to, ako je to s vodou a so vzduchom. Až 97 % vody na svete sa nachádza v oceánoch, pre využitie na pitie alebo v poľnohospodárstve by z nej teda musela byť nákladne odstraňovaná soľ. Je na nás, ako, koľko a v akej kvalite uchováme pre ďalšie generácie vodu, vzduch, pôdu.

Za aký čas príde taký deň, keď klasický mäsový hamburger bude stáť 120 eur a jeden „hmyzí hamburger“ iba 12 eur? Príde čas, keď bude viac ľudí, ktorí budú jesť hmyz ako tých, ktorí budú jesť klasické mäso?

Vedci v nových trendoch stravovania pripravili „hmyzové“ ochutnávky pokrmov pre vyše 200 zvedavcov, aby zistili, či im budú na prvý pohľad nepríťažlivé jedlá chutiť. Medzi ponúkanými lahôdkami boli napríklad jarné rolky so sarančatmi

alebo koláče s múčnymi červami. Holandská študentka po zahryznutí sa do čokoládového cukríka s červíkom opisuje ako „chuť ...orieškov“.

Hmyz je bohatý na proteíny a má málo tuku. Entomológ Arnold van Huis upresnil, že obyvatelia Mexika jedia okolo 500 druhov hmyzu, v Afrike je to 250 a v Číne 180 druhov. V týchto oblastiach sú podľa neho navyše často pokrmy z hmyzu považované za delikatesy. Českí vedci však tvrdia, že sa to čoskoro môže stať realitou aj v našich končinách. Vedci z Mendelovej univerzity v Brne hovoria o entomofágii (jedení hmyzu) ako o hotovej veci. Hmyz sa v budúcnosti stane bežnou súčasťou jedálneho lístka, a to aj v Európe. Zatiaľ sa nedokáže odhadnúť, aká blízka budúcnosť to bude. Jedenie hmyzu je pritom ľudstvu blízke, veď prehistorické obdobie bolo založené i na tom.

Táto možnosť stravovania nie je jedine riešenie. Pred nami je éra biopotravín, funkčných potravín, geneticky upravených potravín, vláknitých potravín, probiotických potravín a pod. Nikto z nás nevie s určitosťou povedať, čo bude o 50 rokov. Pokrok v potravinárstve stále napreduje nezávratným tempom. Hmyz je v súčasnosti pre nás možno tabu ale je to výborný zdroj aminokyselín, priaznivých tukov, minerálov a chitínu. Výživa človeka sa vyvíjala, vyvíja sa a bude vyvíjať a je výsledkom adaptácie na postupne sa meniace podmienky okolitého prostredia. Dnešný i budúci stravovací model bude aj produktom tradícií, náboženských a filozofických vyznaní, módy a napokon aj mýtov.

Deti sú genetickými mechanizmami „naprogramované“ na narodenie sa do konkrétnych podmienok. Deti sú naša budúcnosť. Pripravme im preto podmienky pre zdravý a spokojný život tak, ako nám ho pripravili naši rodičia.

Jana Tobolová, Stredná odborná škola drevárska Krásno nad Kysucou

VÝUKA NOVÉHO PŘEDMĚTU

na České zemědělské akademii v Humpolci

V dnešní době se setkáváme se slovem hiporehabilitace poměrně často.

Hiporehabilitace je zastřešující pojem pro léčebné aktivity spojené s využitím koní. A to jednak v **hipoterapii**, při léčbě pohybových poruch, jednak v oblasti **psychoterapie**, při léčbě s využitím koní pomocí psychologických prostředků, a v neposlední řadě při sportu handicapovaných – v **parajeздеctví**. Terapie s využitím koní pomocí psychologických prostředků je metoda psychoterapie, při níž se k léčení psychiatrických, psychologických, nebo emocionálních poruch využívá prostředí jezdecké stáje, kontakt s koněm a vzájemná interakce s ním. Cílem je ovlivnit psychiku klienta, zvýšit jeho motivaci, snížit či eliminovat strach, agresi, nebo rezignaci.

„Protože se naše škola zaměřuje, mimo jiné, i na obor Chov koní a jezdeckví a Chovatel koní a jezdec, neustále hledáme možnosti, jak zvýšit atraktivitu studia, obohatit a rozšířit možnosti uplatnění našich absolventů. Již řadu let víme, že přímo obor Hiporehabilitace se v České republice nikde nevyučuje. S myšlenkou zavést tuto žhavou novinku si tedy již nějakou dobu pohráváme. A bylo jen logické pokusit se o to pomocí projektu podpořeného z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost, který dostal název „Zvýšení odborného vzdělávání se zaměřením na hiporehabilitaci,“ uvedl ředitel školy Mgr. Otakar Březina, garant projektu.

Cíle projektu výuky hiporehabilitace

Hlavním cílem projektu je úspěšné zahájení výuky předmětu Hiporehabilitace na České zemědělské akademii v Humpolci. „Náplní předmětu Hiporehabilitace je výběr a příprava koní pro terapeutické účely, vztah člověka a koně, požadavky na specifické dovednosti koní a jejich testování před zařazením do terapie. Velký důraz je také kladen na terapeutický realizační tým, který se vždy skládá z lékaře, nebo fyzioterapeuta, jezdeckého instruktora a pomocníka, který jistí klienta na koni. Cílem předmětu

Hiporhabilitace je právě příprava jezdeckých instruktorů. Žáci se během přípravy seznámí s organizacemi, které se zabývají léčebným ježděním (léčebny, ústavy, neziskové organizace, případně fyzické osoby). V další části se předmět zabývá charakteristikou nejčastějších postižení, nemocí a specifických potřeb klientů v hipoterapii, základní terapeutickou polohou, nasedáním a sesedáním klienta, charakteristikou a korekcí polohy klienta. Nedílnou součástí výuky je používání výstroje pro koně a jezdce a dalších pomůcek v hiporehabilitaci. Ve vyučovaném předmětu nechybí seznámení s legislativou týkající se hiporehabilitace.

Zkušební rok výuky hiporehabilitace se stal školní rok 2011/2012. V červnu 2012 bude školní rok zakončen zhodnocením výsledků a přínosu výuky hiporehabilitace pro studenty školy. Podle této evaluace bude následně inovován školní vzdělávací program.

Jaké úkoly budeme muset zvládnout?

Pořídíme výukové materiály (elearningové kurzy, sylaby, podpůrné texty, odkazy, instruktážní DVD, učebnice, odbornou literaturu) a budeme inovovat školní vzdělávací program v návaznosti na nové prostředky výuky předmětu Hiporehabilitace. Z projektu budou nakoupeny prostředky pro výuku, a to odborně vycvičení koně, výstroje pro koně, pomůcky pro hiporehabilitaci. Ve 3. ročníku bude probíhat teoretická a praktická výuka v oborech Jezdec a chovatel koní, Chovatelství se zaměřením na chov koní a jezdeckví, Agropodnikání se zaměřením na chov koní a jezdeckví a dále přistoupíme k rozšíření výuky všeobecných i odborných předmětů 1. a 2. ročníků uvedených oborů o témata spojená s hiporehabilitací.

Do vzdělávacích aktivit projektu se v letech 2011–2012 zapojí celkem 80 žáků pod vedením lektora hiporehabilitace

a 12 učitelů všeobecně vzdělávacích a odborných předmětů. První skupina žáků byla do projektu zapojena formou výuky od září 2011. Učitelé ve všeobecných i odborných předmětech 1. a 2. ročníku zařazují do výuky témata spojená s hiporehabilitací, aby žákům umožnili co nejkvalitnější cílenou přípravu na úspěšné absolvování předmětu Hiporehabilitace ve 3. ročníku. Žáci tohoto ročníku již získají komplexní teoretické a praktické znalosti hiporehabilitace v rámci vyučovaného předmětu.

Pro teoretické zvládnutí předmětu budou mít žáci k dispozici e-learningové materiály a další elektronické výukové podklady, jež vytvoří lektor hiporehabilitace a učitelé dalších předmětů během projektu. Takto zpracované informace si budou moci žáci ověřit při praktické výuce. Zde si žáci na skutečných klientech vyzkouší, jaký dopad bude mít jejich činnost. Praktické dovednosti žáci získají během praxí realizovaných v organizacích sdružených pod Českou hiporehabilitační společností, která garantuje jejich odbornost. Na závěr 3. ročníku budou mít žáci možnost složit zkoušky z hiporehabilitace a získat tak Osvědčení České hiporehabilitační společnosti. Toto osvědčení pro ně bude velkou motivací pro aktivní a úspěšné absolvování předmětu, díky kterému budou mít větší možnost uplatnění na trhu práce, a to jak v zemědělství, tak ve zdravotnictví. Všichni samozřejmě dostanou známku z předmětu Hiporehabilitace.

Díky elearningu nejen získají potřebné vědomosti, ale rozšíří svou vzdělávací činnost i o práci s informační a komunikační technologií (ICT). I tím se výuka pro žáky stane přitažlivější. Rovněž se budou moci během výuky zúčastnit vytvoření instruktážního DVD, a to jako odborníci na práci s koňmi, figuranti nebo kameramani.

Zahájení výuky předmětu Hiporehabilitace

Výuka předmětu Hiporehabilitace byla ve škole slavnostně zahájena v září 2011. V posluchárně školy se sešli všichni žáci o toto studium a osobně se zde seznámili s paní Ing. Vandou Caskovou, přední odbornicí na hiporehabilitaci v České republice, která zajišťuje teoretickou i praktickou výuku předmětu

Hiporehabilitace na České zemědělské akademii v Humpolci. Samotné výuce předcházely motivační besedy s žáky prvních a druhých ročníků, kteří se přihlásili k výuce oborů zabývajících se chovem koní a jezdeckví, a většina z nich byla možností výuky tohoto nového předmětu nadšená. Praktická výuka, která navazuje na znalosti z teorie, probíhá už přímo na středisku pro praktický výcvik – Školním statku Humpolec, kde mají žáci odpovídající podmínky a zázemí.

Výuka probíhá po celý školní rok 2011/2012, během kterého bude moci 20 nejlepších žáků absolvovat 5denní praxi v zařízeních, která se již dlouhá léta zabývají praktickou hiporehabilitační činností pod patronací České hiporehabilitační společnosti.

Perspektiva a možnosti nového oboru

Zástupce ředitele Ing. František Stiller nám přiblížil průběh a organizaci výuky předmětu Hiporehabilitace: „Díky výuce předmětu Hiporehabilitace ve škole a díky Osvědčení od České hiporehabilitační společnosti, jež bude možno získat v rámci výuky, získají žáci přehled o hiporehabilitaci a o praktických možnostech uplatnění vyškolených odborníků na trhu práce. Prostřednictvím praktické výuky na pracovištích v léčebnách Jihlava, Havlíčkův Brod, Luže-Košumberk a v dalších organizacích (Valdek, Epona, Svítání, Školní statek Humpolec, Občanské sdružení Chrupa) uvidí práci hipoterapeutických týmů ve spolupráci s lékaři a jejich klienty. Poznají rozdílná prostředí pro provozování hiporehabilitace, různé metody a získají i nové teoretické informace.“

Domnívám se, že vzhledem ke zkušenostem s e-learningem a informačními a komunikačními technologiemi ve výuce budou žáci lépe ovládat práci s moderní technikou a technologiemi. A vzhledem ke kontaktům s organizacemi a léčebnami, zajišťujícími a využívajícími hiporehabilitaci, budou mít i lepší orientaci a větší šance při hledání pracovních příležitostí v regionu, v České republice i v EU.“

Ing. Eva Kubíčková, ČZA Humpolec

PODPORA VZDĚLÁVÁNÍ, VÝZKUMU A INOVACÍ

Po delší časové odmlce, ale o to s větším pracovním nasazením, se sešla 19. dubna Výkonná rada Asociace vzdělávacích zařízení pro rozvoj venkovského prostoru a pozvaní hosté k jednání kolem zemědělských škol. Pohostinství České zemědělské akademie v Humpolci využily zároveň k setkání i autorské týmy projektu OPVK.

Pravidelnými hosty zasedání a spolupracovníky Asociace jsou představitelé ministerstva zemědělství, ministerstva školství, agrární komory, Národního ústavu pro vzdělávání, Institutu vzdělávání a poradenství ČZU a Ústavu zemědělské ekonomiky a informací. Vystoupení byla natolik obsažná, že jim budeme věnovat samostatný prostor v článcích v dalších číslech Zemědělské školy, v následujících řádcích přinášíme stručný souhrn.

ING. MALÍŠOVÁ, MŠMT Praha informovala o změně nařízení vlády o soustavě oborů, které půjdou do připomínkového řízení (účinné k 31. 8. 2012). Pod vedením Mgr. Pracného byla vytvořena nová pracovní skupina k podpoře odborného vzdělávání (zastoupení Asociace, rezorty, CZECHA...), která bude mj. projednávat skladbu oborů, možnosti tvorby učebnic a jejich finančního zajištění z evropských fondů. Sdělila rovněž letošní novinky kolem maturitních zkoušek.

Na ministerstvu zemědělství, i přes různé těžkosti, panuje vstřícnost k podpoře vzdělávání. Propojení a spolupráce mezi ministerstvem a Asociací nadále pokračuje. Podle ING. DVOŘÁKA připravuje oddělení vzdělávání a poradenství nový program rozvoje venkova, ve kterém zůstanou dosavadní vzdělávací opatření. Ve spolupráci s AK ČR a ÚZEI analyzovali současný stav vzdělávání v rezortu. Z něho mj. vyplynulo, že v zemědělství je nutná obnova pracovních sil, zaměstnavatelé volají po středoškolsky a vysokoškolsky vzdělaných pracovnících i v době krize. Všechny evropské matriály hovoří o tom, že z krize lze vyjít podporou vzdělávání, výzkumu a inovací, a to by se také mělo v připravovaném programu objevit. Obnovili práce na rezortní koncepci zemědělského vzdělávání (platnost od r. 2014), která by v tomto směru měla přinést stabilní prostředí. Informací o spolupráci obou ministerstev (zemědělství a školství) v oblasti přípravy opatření pro podporu a zkvalitnění odborného vzdělávání navázala ING. GOČÁLOVÁ. Ministerstvo zemědělství prosazuje: změny financování odborného školství, daňové úlevy pro firmy, které podporují odborné školství, vzdělávání pedagogů odborných předmětů nejen pro výuku žáků, ale i pro další vzdělávání dospělých dle požadavků praxe, inovaci učebnic a souvisejících výukových materiálů, vybudování Center odborného vzdělávání pro zemědělský sektor. Zmínila se i o problematice „rodinného stříbra“ – řešení nadkrajských škol. Stejně jako v předchozích letech MZe podpoří podniky spolupracující se školami při zajištění odborného výcviku formou dotačního programu Školní závody.

Agrární komoru v školské problematice zastupuje ING. NEKVASILOVÁ. Ta hovořila především o realizaci sektorové dohody pro potravináře. Obory zaměřené na zpracování obilí a mouky už nevyučuje žádná instituce a komora proto hledá řešení. Shrnuje související problémy – absence školských zařízení pro

tyto obory, maločetné obory, nedostatek žáků, nedostatek odborných učitelů. Přitom existuje poptávka po pracovní síle s kvalifikací mlynář, pekař, krmivář. Na řešení, jak získat kvalifikovanou pracovní sílu, se podílejí zaměstnavatelé, státní anebo samosprávné orgány a školy. Zmínila i tvorbu profesních kvalifikací a její součinnost se zemědělskými školami jako s autorizovanými osobami.

ING. SZEBESTOVÁ, NÚV Praha informovala o novele Zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání). Všechny schválené kvalifikace jsou k dispozici na www.narodnikvalifikace.cz. Projekt Kurikulum S je prodloužen do června 2012, probíhají aktivity k profilové maturitní zkoušce pro obor agropodnikání.

Celkem 94 studentů IVP ČZU, podle ING. KŘÍŽE, absolvovalo na našich 28 cvičných školách v jarním období řízenou pedagogickou praxi. Podzimní je plánována na měsíc říjen.

Přijímací zkoušky uchazečů o studium v bakalářských studijních programech se budou konat v týdnu od 11. do 15. 6. 2012. Na začátku nového školního roku uspořádají opět v Malé Chuchli seminář pro ředitele cvičných škol, koordinátory a cvičné učitele odborných předmětů, učitele praxe a učitele odborného výcviku.

Na celoživotním vzdělávání se podílí i oddělení vzdělávání ÚZEI. Jak informoval ING. HIENL, nabízí školám přístup k asi 50 e-learningovým kurzům. Ve spolupráci se školami získávají podklady, které poslouží k přípravě koncepce odborného resortního vzdělávání. Po úspěšném prosincovém semináři připravují další na 20. 6. 2012 pro učitele rostlinné výroby ve VÚRV v Ruzyni. Přednášky a exkurze umožní učitelům získat nové informace a navázat tak potřebné kontakty pro přenos vědy do praxe a pro další sblížování škol a výzkumných ústavů.

Úplný zápis z jednání lze najít na webových stránkách Asociace www.asven.cz

Česká zemědělská akademie v Humpolci

PRÁCA S DOKUMENTOM (3)

Formát PDF

PDF – Portable Document Format – súborový formát, ktorý je v súčasnosti najrozšírenejším formátom používaným na spracovanie, publikovanie a archiváciu dokumentov. Existuje niekoľko jeho odvetvových štandardov, od svojho vzniku v roku 1993 na pôde spoločnosti Adobe Systems ako proprietárny formát pre reprezentáciu a zdieľanie dokumentov prešiel výrazným vývojom. V roku 2008 Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO) ratifikovala štandardom ISO 32000-1:2008 formát PDF vo verzii 1.7 (vydaná v roku 2006) ako medzinárodnú normu – tento akt bol možný vďaka tomu, že spoločnosť Adobe uvoľnila PDF pre normalizáciu, čím sa vzdala kontroly nad normou formátu PDF v prospech organizácie ISO. Tá má odvtedy na starosti zverejnenie špecifikácií pre jednotlivé verzie, ich aktualizáciu a vývoj budúcich verzií. Bez PDF si dnes prakticky nevieme predstaviť prácu s e-knihami.

Základným znakom formátu PDF je nezávislosť na používanej platforme, dokumenty sú čitateľné bez ohľadu na to, aký typ počítača alebo operačného systému je používaný. Konverziu do PDF podporuje v súčasnosti väčšina grafických programov a textových editorov. Konverziu možno urobiť priamo do súboru, alebo odoslaním na virtuálnu tlačiareň. Z kancelárskych balíkov používaných štandardne v našom prostredí je plná voľná podpora v OpenOffice.org/LibreOffice, Microsoft Office od verzie 2007. Na Slovensku je formát PDF v zákone č. 312/2010 Z.z. – Výnos Ministerstva financií Slovenskej republiky z 9. júna 2010 o štandardoch pre informačné systémy verejnej správy – v paragrafe 19 definovaný ako štandard pre textové súbory.

Typová škála formátov – odvetvové štandardy PDF

V závislosti od požiadaviek na finálnu podobu PDF dokumentov sa vyšpecifikovalo niekoľko základných druhov tohto súborového formátu. Aktuálne sú definované ako štandardy PDF/A, PDF/E, PDF/X a PAdES, pracujú komisie pre prípravu štandardov PDF/VT a PDF/UA.

PDF/A je definovaný štandardom ISO 19005-1: 2005 (PDF/A1) a ISO 19005-2:2011 (PDF/A2). Je to formát pre dlhodobú archiváciu elektronických textových dokumentov ako aj ich sprístupňovanie.

Medzi jeho základné charakteristiky patria:

- nezávislosť na platforme – formát PDF/A dáva istotu úplne správneho zobrazenia a tlače, vrátane odtieňov farieb, bez ohľadu na to, v akom zariadení a v akom software je súbor otváraný;
- popis v stanovenom formáte – definícia PDF/A vyžaduje, aby súbor obsahoval metadáta, ktoré zahŕňujú informáciu o autorovi súboru, o použitých fontoch a pod.;
- žiadne kódy – norma zakazuje akékoľvek šifrovanie, ochranu heslom apod. Keď treba obmedziť prístup k niektorým informáciám, musí byť ochrana umiestnená vo vnútri vlastného súboru;
- žiadny audio alebo video obsah;
- žiadny JavaScript alebo spustiteľné súbory.

Pri spracovaní základného súboru pre konverziu do formátu PDF však netreba zabúdať na pravidlo, že menej je viac a eliminovať hrozby straty informácií pri otváraní hotového dokumentu. Pri použití „neštandardných“ fontov môže mať používateľ pri otváraní finálneho súboru PDF problém v prípade, že nemá podporu niektorej znakovkej sady.

PDF/X je prvý štandardizovaný formát PDF, definovaný štandardom ISO TC130 je formát pre výmenu grafických dát – File Exchange Standard – pre tlačiarenský priemysel a to od roku 1999. Obsahuje osobitné požiadavky pre tlač, definované sú špecifikácie na vytváranie, zobrazovanie a tlač strán pripravených na tlač a publikovanie.

PDF/E je formát ratifikovaný organizáciou ISO ako otvorený štandard v roku 2007. Obsahuje špecifikácie pre vytváranie, zobrazovanie a tlač dokumentov používaných v technických pracovných postupoch.

Spomínané pripravované štandardy PDF/UA a PDF/VT sa týkajú tvorby súborov PDF, ktoré by mali zabezpečiť prístupnosť dokumentov pre osoby s poškodeným zrakom alebo pohybovými obmedzeniami a plnohodnotné dokumenty vo vzťahu k tzv. variabilným a transakčným materiálom, ako sú napríklad bankové výpisy a obchodné faktúry.

Prostredie pre prácu s formátom PDF – prehliadače, konvertory, editory

Programy pre prácu s PDF možno rozdeliť na:

- prehliadače,
- konvertory,
- editory.

Portfólio softvérových balíkov je v podobe programov umiestnených na PC používateľa, alebo v podobe online verzií – webových služieb. V ponuke sú tak komerčné licencované riešenia v rôznych cenových úrovniach, ako aj bezplatné alternatívy. Niekedy je to kombinácia dostupnosti nižšia úroveň možností práce bezplatne, plná verzia aplikácie za peniaze. Free produkty sú založené najmä na projekte Ghostscript (open source).

● Prehliadače

Medzi najznámejšie patrí určite Adobe Reader (Adobe Corp.), produkt je k dispozícii na stiahnutie bezplatne a to nielen na stránkach producenta spoločnosti Adobe (<http://www.adobe.com/sk>). V prostredí prehliadača možno dokument iba čítať, nemožno ho editovať. Priamo v prostredí prehliadača Adobe Reader možno dokument uložiť ako čistý, jednoduchý text. Túto možnosť nájde používateľ v ponuke Súbor – Uložiť ako text. Alternatívny produkt predstavuje napríklad Foxit Reader (Foxit Software Company), produkt dostupný na stránkach <http://www.foxitsoftware.com>. Prostredie sa podobá prehliadaču Adobe Reader. Slovenské prostredie nie je k dispozícii. Využíva aj v rámci technológie e-kníf pre čítačky.

● Konvertoary

Priamu konverziu do formátu PDF umožňujú už všetky aktuálne verzie kancelárskych balíkov, ktoré sme si predstavili v predchádzajúcom diele. Ďalšou možnosťou je konverzia dokumentu v podobe tlače na virtuálnu tlačiareň (napr. Primo PDF, PDFCreator, Print2PDF), alebo špecializované konverzné programy inštalované na PC alebo dostupné online. Skupinu konvertorov predstavujú napríklad Adobe Acrobat, Foxit PDF Creator, 7PDF Maker, Freepdfconvert.com, Convert. neevia.com, PDFCreator (informácie o každom sú dostupné na webe).

Konverzné nástroje to je aj možnosť konverzie z formátu PDF do editovateľnej formy. Patria sem napríklad PDF Transformer ABBYY alebo Adobe Acrobat Professional.

PDF Transformer ABBYY umožňuje konverzie dokumentov z formátu PDF do editovateľných formátov (HTML, DOC, TXT, XLS), spájanie dokumentov, rozdeľovanie a pod. Ide o licencovaný produkt spoločnosti ABBYY, ale je dostupná aj free verzia (limity v počte konverzií aj v počte strán). Parametre konverzie nastavuje používateľ podľa potreby (výber jazyka alebo skupiny jazykov, typové rozšírenie cieľového súboru a pod.). Aplikácia umožňuje konverziu do 37 jazykov. Verzia PDF Transformer Pro využíva najnovšie vývojové aplikácie OCR. Pri inštalácii ponúka možnosť výberu jazyka inštalácie. Testovacia verzia umožňuje prácu 14 dní, alebo 50 prevodov (konverzií), pričom je prevod limitovaný maximálne 2 stranami. Na stránkach ABBYY je k dispozícii používateľská príručka v slovenskom jazyku.

OCR (Optical Characters Recognition) – optické rozpoznanie znakov; technológia používaná pri strojovom spracovaní textu z grafických predlôh kedy je systém schopný identifikovať a rozpoznať znaky a prezentovať ich ako jednotlivé písmená abecedy, grafická predloha sa mení na

editovateľný text. Optické rozoznávanie znakov je metóda umožňujúca preklad obrazu (grafiky) tlačenej alebo písanej znakov do textovej, editovateľnej formy. Príkladom je napríklad naskenovaný text (čo je vlastne obrázok znázorňujúci text) a jeho preklad do strojovej formy použiteľnej a editovateľnej v textovom editore

● Editory

Tvorí širokú skupinu produktov s rôznymi funkcionalitami – od možnosti zásahu do textu v podobe poznámok a používania rôznych značiek či vkladania určitých grafických prvkov, po možnosť dokumenty rozdeľovať na viaceré samostatné jednotky, alebo vytvoriť z viacerých súborov jeden dokument. Vybrané dostupné riešenia: Adobe Acrobat, Foxit PDF Editor alebo PDFescape.com.

V prípade potreby vytvoriť z jedného dokumentu vo formáte PDF viac samostatných súborov alebo spojiť viacero samostatných dokumentov do jedného možno siahnuť po niekoľkých voľne dostupných aj licencovaných produktoch, ktoré disponujú buď plnou, alebo určitým spôsobom limitovanou funkcionalitou v prípade voľne dostupných verzií. Vybrané dostupné riešenia: Adolix Split and Merge PDF, GsView, Adobe Acrobat.

Adolix Split and Merge PDF – softvér, ktorý je určený na spracovanie (manažment) dokumentov vo formáte PDF – umožňuje rozdeľovať jeden dokument na viacero samostatných dokumentov podľa potreby, alebo vytvoriť jeden dokument vo formáte PDF spojením niekoľkých samostatných dokumentov. Voľne dostupná verzia má určité obmedzenia: spájať umožňuje maximálne 5 dokumentov a rozdeľuje dokument s maximálnym rozsahom 50 strán, resp. do 50 strán. Pracovať teda možno aj s dokumentom, ktorý má viac ako 50 strán, ale deliť možno len 50. Jazykové rozhranie: multijazykové podľa výberu (angličtina, nemčina, francúzština, nórština, ruština, ...).

Formát PDF priniesol do elektronického publikačného a komunikačného prostredia nové možnosti ale aj výzvy. Je jedným z príkladov, kedy pochopenie zo strany komerčnej sféry (máme na mysli tvorcu) otvorilo prostredie pre spoluprácu na strane jednej a širokú podporu používateľov na strane druhej. Nástup e-kníf a čítačiek e-kníf stavia pred vývojové tímy nové výzvy a pred používateľov čoraz širšie možnosti prístupu k informáciám v rôznych podobách a formách.

PhDr. Ľubica Jedličková, PhD., Mgr. Rastislav Mucha
Slovenská poľnohospodárska knižnica pri SPU v Nitre

Zoznam použitej literatúry je k dispozícii u autorov.

PRŮBĚŽNÉ PLNĚNÍ OPATŘENÍ

Akčního plánu podpory odborného vzdělávání

Vláda ČR schválila dne 16. 12. 2008 pod číslem 1586 „Akční plán odborného vzdělávání“. Zprávu o jeho průběžném plnění za léta 2009–2011 předložilo MŠMT ČR pro jednání Vlády ČR dne 30. 12. 2011. Materiál byl projednán a schválen Vládou ČR dne 11. ledna 2012. Tento materiál byl zaslán do vnějšího připomínkového řízení, bude dopracován a předložen Vládě ČR ke konečnému schválení jednotlivých opatření do 31. srpna 2012.

Na zasedání pracovní skupiny Asociace institucí vzdělávání dospělých v ČR, o.s., které se uskutečnilo 13. 3. 2012, přednesl pracovník MŠMT ČR pan Mgr. Pracný hodnocení „Akčního plánu podpory odborného vzdělávání“. Pan Mgr. Pracný hovořil o opatřeních, která byla již splněna při změně školského zákona, o opatřeních, která jsou průběžně plněna – například: v rámci procesu akreditace dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků (dále jen DVPP) vytvořit podmínky pro uznávání tuzemských i zahraničních stáží učitelů odborných předmětů a učitelů odborného výcviku jako plnohodnotného nástroje v systému DVPP.

Mezi opatření, která jsou průběžně plněna a jsou v působnosti ministerstva školství, je podpora zřizování a rozvoje center celoživotního učení v krajích, která budou činnost sítě metodicky ovlivňovat a podporovat jejich rozvoj. Zřizovatelé i školský management by měli vytvářet podmínky pro další využívání potenciálu škol pro celoživotní učení. Dále je nutné podporovat kurzy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zaměřených na mapování potřeb, tvorbu a následnou propagaci programů vzdělávání dospělých. Prohlubovat spolupráci škol s úřady práce, zaměstnavateli a dalšími sociálními partnery.

Pro náš úhel pohledu byla zajímavá část, ve které hodnotil aktivity zaměstnavatelů ve vzdělávání učitelů odborných předmětů. K této problematice bylo konstatováno:

„Uvedené opatření je v převážné většině krajů průběžně naplňováno. Významné místo při plnění tohoto opatření mají projekty. Mezi významné projekty, v nichž jsou zapojeny střední školy všech krajů, patří projekty IQ AUTO a následný pro-

jekt IQ INDUSTRY. Projekt využívá informace z projektu IQ AUTO z období 2006–2008, inovuje jeho cíle a vytváří podmínky pro realizaci Akčního plánu podpory odborného vzdělávání MŠMT. Jeho strategie je plně v souladu s Programovým prohlášením Svazu průmyslu a dopravy ČR a prioritou Sdružení automobilového průmyslu v oblasti rozvoje lidských zdrojů. Projekt je založen na úspěšné absolvování programu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků – učitelů odborných předmětů a učitelů praktického vyučování ve středních a vyšších odborných školách a učitelů EVO (oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty). Učitelé získávají informace o moderních technologiích a procesech, vývoji, řízení kvality, materiálech, metrologii a zkušebnictví a dále o technologiích OZE (obnovitelné zdroje energie) a systémech úspor energií.“

Zde bych chtěl vyzvat čtenáře časopisu „Zemědělská škola“ z řad učitelů odborných předmětů, aby se ozvali autorovi tohoto článku s informací, v jakých projektech zřizovatele (kraje) jsou zapojeni. Jedná se mi o projekty, které napomáhají k prohlubování kvalifikace učitele v jeho odbornosti (v předmětech, které vyučují). Každý kraj řeší tuto otázku jinak a centrálně není přehled, zda pro resort zemědělství jsou učitelé nějak odborně připravováni. Nemám na mysli kurzy pedagogické, didaktické, komunikačních dovedností apod., ale kurzy speciálně odborné – profesní.

Rádi bychom nabídli učitelům odborných předmětů vzdělávací aktivity, které jim umožní odborně profesně získávat informace potřebné pro aktuální praktickou výuku.

Kontakt: e-mail: sivek.josef@uzei.cz
Josef Sívek, ÚZEI Praha

PROCHÁZKA PO ČESKÉM VENKOVĚ

Rádi trávíte čas v přírodě a hledáte inspiraci ke svým výtěžkům? Chcete se dozvědět, co všechno se dá na venkově podniknout?

Ministerstvo zemědělství připravilo virtuální přehlídku vybraných projektů z celé České republiky podpořených z Programu rozvoje venkova, která je spojena se soutěží o hodnotné ceny.

Pokud se chcete nechat inspirovat nebo zkusit vyhrát některý z víkendových pobytů, navštivte stránky http://eagri.cz/public/web/cesky_venkov.

Každý účastník také automaticky získá elektronickou kuchařku regionálních potravin. Soutěž potrvá do 22. května 2012.

INFORMAČNÍ SERVIS ZASTOUPENÍ EVROPSKÉ KOMISE

Názory na udržitelnější produkci a udržitelnější spotřebu

Do roku 2050 má celosvětová populace dosáhnout 9 miliard lidí a podle předpovědí se má celosvětově o 70 % zvýšit poptávka po potravinách, krmivech a vláknech. Pokud mají hospodářství za těchto podmínek prosperovat, budou muset daleko účinněji využívat přírodní zdroje. Způsob naší spotřeby i produkce bude klíčový v tom, zda Evropa v tomto procesu uspěje, anebo ztroskotá. Komise tudíž hodlá zrevidovat politiku spotřeby EU a politiku produkce EU a zahájila veřejnou konzultaci, která potrvá do 3. dubna.

Jak je uvedeno v Plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje, přijaté v září, pokud chceme být s to uspokojit své potřeby a udržet si stejnou úroveň blahobytu v budoucnu, budou muset společnosti produkovat více přidané hodnoty s méně vstupy a spotřebitelé budou muset přijmout udržitelnější vzorce spotřeby, pokud jde o produkty a služby. V této souvislosti nyní Evropská komise reviduje svá opatření k udržitelné spotřebě a udržitelné produkci, aby se zajistilo, že napomohou Evropě k účinnějšímu využívání zdrojů a navedou Evropu na cestu k dlouhodobé udržitelnosti.

Všechny zainteresované strany se vyzývají, aby sdělily své názory na nejlepší způsoby, jak zlepšit politiky EU u udržitelné spotřeby a udržitelné produkce ve čtyřech oblastech, a to s cílem získat zpětnou vazbu ohledně:

- politiky týkající se designu produktů, recyklace a hospodaření s odpady atd.;
- ekologického zadávání veřejných zakázek (pobízení veřejných orgánů k upřednostňování řešení šetrných k životnímu prostředí);
- opatření ke zlepšení environmentální výkonnosti výrobků (dopad produktu na životní prostředí);
- opatření ke zlepšení environmentálního profilu organizací (dopad organizace na životní prostředí).

Životní prostředí a voda: návrh na zlepšení kvality vody

Zlepšená kvalita vody v EU by mohla být ohrožena novými formami chemického znečištění. Komise navrhuje přidat 15 chemikálií do seznamu 33 znečišťujících látek, které jsou monitorovány a kontrolovány v povrchových vodách EU.

Z 15 dodatečných látek byly jako prioritní nebezpečné látky klasifikovány tyto: dikofol, chinoxifen, PFOS, heptachlor, HBCDD, dioxiny a dioxinům podobné polychlorované bifenylly (PCB). Látky, které již jsou na seznamu, ale budou

podléhat přísnějším normám: bromované difenylethery, fluoranthen, nikl, polyaromatické uhlovodíky (PAU). Dvě látky, které se stanou prioritními nebezpečnými látkami, jsou diethylhexylftalát a trifluralin.

Erasmus již 25 let mění životy a rozšiřuje obzory

Program Erasmus, nejúspěšnější studentský výměnný program, slaví letos své 25. výročí. Od zahájení v roce 1987 jej ke studijní nebo pracovní stáži využily téměř tři miliony studentů. Mobilita poskytovaná Erasmem je jádrem strategie Komise pro boj s nezaměstnaností mládeže. Strategie klade větší důraz právě na rozvoj dovedností.

„Účinek programu Erasmus byl obrovský, a to nejen pro jednotlivé studenty, ale i pro celé evropské hospodářství. Podporou kvalitní výuky a moderního systému vysokoškolského vzdělávání s úzkými vztahy mezi akademickou půdou a zaměstnavateli Erasmus pomáhá vyrovnat nesoulad mezi nabídkou dovedností a poptávce po nich. Mladým lidem dává rovněž možnost pracovat v jiných zemích, kde lze najít odpovídající uplatnění, a podněcuje je k tomu, aby nezůstávali v místech, kde není poptávka po dané kvalifikaci,“ řekl předseda Komise Barroso.

Podle komisařky Vassiliou výměnné pobyty v rámci tohoto programu dávají studentům možnost, aby si zlepšili znalost cizích jazyků a rozvíjeli dovednosti, jako je přizpůsobivost, které zlepší jejich vyhlídky na zaměstnání. Učitelům a jiným pracovníkům též umožňuje zjistit, jak funguje vysokoškolské vzdělávání v zahraničí, a přinášet domů cenné zkušenosti. Poptávka po stážích v mnoha zemích výrazně přesahuje dostupné zdroje. To je jedním z důvodů, proč chceme možnosti studijních a vzdělávacích příležitostí v zahraničí rozšířit v rámci nově navrženého programu pro vzdělávání, odbornou přípravu a mládež – Erasmus pro všechny.“

V akademickém roce 2011/12 program využije více než 250 000 studentů. Očekává se, že nejpopulárnějšími destinacemi studentů by měly být Španělsko, Francie, Spojené království, Německo a Itálie. Zeměmi, které do zahraničí vyšlou nejvíce studentů, by měly být Španělsko, Francie, Německo, Itálie a Polsko.

Erasmus pro všechny by sjednotil současné programy EU a mezinárodní programy v oblasti vzdělávání, odborné přípravy, mládeže a sportu, a nahradil tak sedm stávajících programů jediným. To povede ke zvýšení efektivity, snazšímu podávání žádostí o granty a také k odstranění roztržitosti a překrývání programů. V novém programu by mělo dostat šanci studovat, zúčastnit se stáže nebo vyučovat v zahraničí až 5 milionů osob, tedy téměř dvakrát více než doposud.

Souvislosti

Program Erasmus byl zahájen v roce 1987, kdy 3 244 mladých odvážných studentů vycestovalo na stáž do jedné z 11 zemí, které se původně programu účastnily. Nyní je zapojeno 33 zemí – 27 členských států EU, Chorvatsko, Island, Lichtenštejnsko, Norsko, Švýcarsko a Turecko.

V uplynulých 25 letech neustále rostl počet studentů i kvalita a různorodost nabízených aktivit. Učitelé a jiní zaměstnanci, jako úředníci na univerzitách zabývající se mezinárodními vztahy, kteří jsou často první kontaktní osobou zájemců o účast v programu Erasmus, mohou rovněž využívat podpory EU k výuce nebo stáži v zahraničí. V akademickém roce 2010/11 jich tuto možnost využilo téměř 40 000. Pracovní stáže v zahraničních podnicích podporuje Erasmus od roku 2007 a jejich oblíbenost stále roste.

Strategie pro udržitelné biohospodářství v Evropě

Dosáhnout toho, aby se v evropské ekonomice více a udržitelněji využívaly obnovitelné zdroje, je cílem strategie, kterou přijala Evropská komise. Počet lidí na Zemi se do roku 2050 přiblíží 9 miliardám a přírodní zdroje jsou omezené. Evropa potřebuje obnovitelné biologické zdroje pro bezpečné a zdravé potraviny a krmiva, jakož i pro materiály, energii a další produkty.

Cílem je inovativnější hospodářství produkující méně emisí, v němž budou sladěny požadavky na udržitelné zemědělství a rybolov, zabezpečení potravin a udržitelné využívání obnovitelných biologických zdrojů pro průmyslové účely a ve kterém bude zajištěna biologická rozmanitost a ochrana životního prostředí. Akční plán se proto zaměřuje na tři klíčové aspekty: vývoj nových technologií a procesů pro biohospodářství, rozvoj trhů a konkurenceschopnosti v odvětvích biohospodářství a snahu přimět tvůrce politiky a zúčastněné strany k užší spolupráci.

„Evropská ekonomika se musí přestat spoléhat výhradně na ropu. Větší využívání obnovitelných zdrojů již nepředstavuje možnost, ale nutnost. Musíme přejít od společnosti založené na fosilních zdrojích na společnost založenou na biologických zdrojích, jehož hnací silou bude výzkum a inovace.“

Přehlednější pravidla pro posuzování vlivů na životní prostředí

Komise sloučila všechny stávající předpisy EU upravující posuzování vlivů na životní prostředí, aby tak orgánům členských států a stavebním investorům usnadnila zpracování environmentálních důsledků stavebních projektů.

Cílem směrnice o posuzování vlivů na životní prostředí je zajistit, aby projekty, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, byly před schválením náležitě posouzeny. Než bude tedy učiněno jakékoliv rozhodnutí, aby mohl takový projekt pokračovat, jsou určeny a posouzeny jeho možné dopady na životní prostředí. Stavební investoři pak mohou projekt upravit a minimalizovat negativní vlivy, než k nim

skutečně dojde. Příslušné orgány mohou případně ke schválení projektu připojit opatření ke zmírnění rizika.

Směrnice rovněž zajišťuje účast veřejnosti na rozhodování o vlivu projektů na životní prostředí již od samého počátku. Během hodnocení projektů musí být zástupci dotčené veřejnosti průběžně informováni a mít možnost vyjádřit se k návrhům stavebních investorů, což umožní příslušným orgánům a stavebním investorům přijmout informovaná rozhodnutí

Životní prostředí:

Co si myslíte o nezvaných hostech?

Je mnoho případů, kdy se zvířata nebo rostliny dostaly do prostředí, které jim není přirozeně vlastní, a nyní se šíří tak rychle, že se stávají hrozbou pro biologickou rozmanitost. Některé „nepůvodní“ druhy, jako jsou rajčata nebo brambory, byly v minulosti zavedeny bez problémů. Četné jiné druhy, například husa berneška velká, skokan volský, rostlina křídlatka japonská a mořská řasa lazucha tisolistá (*Caulerpa taxifolia*) se však nyní šíří v našem životním prostředí, ohrožují místní faunu a flóru a značně poškozují ekosystémy a biologickou rozmanitost.

Podobné „invazivní cizí druhy“ mohou také představovat hrozbu pro veřejné zdraví, poškozovat plodiny a hospodářská zvířata, což může mít vážné hospodářské dopady. Evropská komise zvažuje způsoby, jak tento problém řešit, včetně nového zvláštního legislativního nástroje. Prostřednictvím online konzultace sbírá podněty k tomu, jak se s touto otázkou vyrovnat co nejúčinněji. Výsledky konzultace budou využity pro legislativní návrh, který se objeví v druhé polovině roku.

Do současné doby bylo v evropském prostředí zjištěno více než 11 000 cizích druhů, z nichž se 10 až 15 % stalo invazivními. Stávající opatření určená k tomu, aby jim zabránila ve vstupu na naše území a v šíření, jsou roztržštěná a nestačí k podstatnému snížení rizika. Komise se proto snaží tyto nedostatky odstranit pomocí přístupu založeného na třech pilířích, který odpovídá přístupu navrhovanému Úmluvou OSN o biologické rozmanitosti: za prvé, prevence; potom včasné odhalení a rychlá reakce, a jako poslední možnost eradikace nebo řízení přítomnosti cizích druhů s cílem minimalizovat negativní vlivy.

Účelem online konzultace je shromáždit názory na to, jak tento přístup nejlépe upravit realitě. Zahrnuje otázky, jako jsou možné omezení obchodu, programy označování, mechanismy dohledu, eradikační opatření a obnova poškozených ekosystémů. Konzultace vyzývá zúčastněné strany včetně jednotlivých občanů, zástupců odvětví a spotřebitelů, zájmových skupin, nevládních organizací a vnitrostátních orgánů, aby vyjádřily svůj názor do 12. dubna 2012.

Zavádění cizích druhů je výsledkem úmyslné nebo náhodné lidské činnosti. I když mnoho zavedených druhů přináší společnosti a ekonomice značné výhody, jiné narušují rovnováhu ekosystémů a šíří se vysoce destruktivním způsobem.

ZELENOU NAFTU BUDEME BRÁNIT VŠEMI PROSTŘEDKY

Rád bych jen ve stručnosti vysvětlil pojem zelná nafta, a proč nás rozzlobili politici. Je to konkrétní příklad tupých škrťů, které v tomto případě nemají s odborností a se zdravým rozumem nic společného.

Zelená nafta je označení pro vratku spotřební daně, v našem případě 6,57 Kč za litr nafty spotřebované při obdělávání polí. Celková daň je 10,95 Kč za litr. Zelenou naftu mají všechny země EU s výjimkou Slovenska, kde ovšem nástupem nové vlády začalo jednání o jejím znovuzavedení. Budeme tedy jedinou zemí EU, ve které zemědělci toto zvýhodnění nebudou mít, což bude znamenat snížení jejich konkurenceschopnosti, zvýšení nákladů a další tlak na zvýšení ceny potravin. Bude zde situace, kdy například český farmář dá za litr nafty o 11 Kč více než jeho kolega v Rakousku, který má spotřební daň nulovou!

To nemá se zdravým rozumem nic společného. Navíc vratka spotřební daně z nafty v evropských zemích není podporou zemědělců v pravém slova smyslu, ale je výrazem toho, že zemědělci jen zčásti využívají veřejné silniční síť, na jejíž obnovu je

spotřební daň u nafty primárně určena. Naopak, většinu nafty farmáři spotřebují výhradně na svých pozemcích a silniční síť zatěžují minimálně. Už dlouho se chováme velmi korektně. Leccos pochopíme, ale toto je podraz. Pan premiér mně slíbil, že s námi bude o zelené naftě jednat a vyslechne naše odborné argumenty. Svoje slovo nesplnil, tuto možnost jsme nedostali a moje trpělivost je u konce. V terénu to věř, zelená nafta se týká všech zemědělců. Netoužil jsem po tom, ale budeme ji bránit všemi prostředky. Je to pro nás ze shora uvedených důvodů záležitost naprosto zásadní.

Ing. Jan Veleba, prezident Agrární komory ČR

AGRÁRNÍ KOMORA
České republiky

SILVA REGINA OŽILA DĚTMI

V rámci Mezinárodního lesnického a mysliveckého veletrhu Silva Regina, který se konal v Brně od 31. března do 4. dubna 2012, se v pavilonu Z představila široké veřejnosti a školním kolektivům z mateřských, základních a speciálních škol lesní pedagogika.

Lesní pedagogika je cesta, jak přiblížit nejen dětem ale i široké veřejnosti prostředí lesa se všemi jeho funkcemi. Lesní pedagogika pomáhá rozšiřovat a doplňovat zábavnou formou vědomosti, které děti získávají ve škole.

Lesní pedagogové vytvořili program ušitý na míru především malým návštěvníkům. Děti si na stanovištích vyzkoušely, zda pouze sluchem poznají, jaké přírodniny z lesa se nachází v tajemných krabičkách. Procvičily si svoji rychlost ve skládání puzzle vyrobeného z nejružnějších druhů dřeva. Protáhly si tělo při hodu míčkem na medvěda. Vyrobyly si svůj vlastní plastický obraz z přírodnin (kaštanů, listů, šišek, větviček, kamínků apod.). Dále pak na stánku Ministerstva zemědělství, ÚHÚL a VÚLHM si zahrály on-line vzdělávací hru o lese – Lesníkův učen, odpovídaly na všetečné otázky týkající se lesa a hospodaření v něm a doplňovaly pracovní listy vytvořené k procvičování znalostí o lese, dřevě, fauně a flóře.

Program zajistili společně lesní pedagogové z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů Brandýs nad Labem, Lesů ČR, s. p., Vojenských lesů a statků, s. p., Výzkumného ústavu lesního hospodářství a myslivosti, obou lesnických fakult a Českomoravské myslivecké jednoty, o.s. Lesní pedagogika na veletrzích a výstavách je cesta, jak pozvat především žáky školních kolektivů do lesa na zábavné učení.

Více informací na www.lesnipedagogika.cz
a www.facebook.com/lesnipedagogika

Eva Dinybylová, DiS., ÚHÚL Brandýs nad Labem

CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ ŽÁKŮ ZEMĚDĚLSKÝCH ŠKOL V BENEŠOVĚ

Významná tradice soutěžení žáků středních zemědělských škol studijního oboru Agropodnikání v odborných teoretických vědomostech a praktických dovednostech byla zahájena na škole ve Starém Městě v r. 1999. Tehdy se uskutečnil nultý zkušební ročník s menším počtem účastníků, ale dobrý ohlas „nastartoval“ novou a významnou tradici. Následovaly rok po roce soutěže na školách v Táboře, Rožnově pod Radhoštěm, Opavě, Hořovicích, Rakovníku, Olomouci, Hořicích, Benešově, opět v Táboře a v Benešově, v Přerově, Bystřici nad Perštejnem a v letošním roce potřeť v Benešově. Školy nejsou vybrány náhodně, soutěž zajišťuje ta škola, jejíž žák zvítězil v předchozím ročníku, a pro ten rok svého soutěžícího nevysílá.

Ani po třinácti letech neztrácí soutěžení na popularitě a jeho oblibenost každoročně narůstá. Pro vítěznou školu je to vyznamenání, ale zároveň i náročná práce. Letošní pořadatel – Vyšší odborná škola a Střední zemědělská škola Benešov – má však v organizování soutěží zkušenosti. Její absolventi už zvítězili v roce 2006, 2008 a 2011. Soutěže se zúčastňuje do 30 škol, na každoroční setkání se už pravidelně těší doprovázející pedagogové – učitelé praxe a odborných předmětů. Nový velký zážitek je to pro soutěžící, žáky 4. ročníků (vždy jeden žák za školu).

V letošním roce přijeli do Benešova ve dnech 12. a 13. dubna účastníci z 25 našich škol, a to z Bruntálu, Březnice, Bystřice nad Pernštejnem, Frýdlantu, Hořšovského Týna, Hořic, Humpolce, Chrudimi, Kadaně, Klatov, Kostelce n. O., Lanškrounu, Olomouce, Opavy, Písku, Poděbrad, Přerova, Starého Města, Stříbra, Rakovníka, Tábora, Třebíče, Vyškova, Znojma a Žatce.

Slavnostní zahájení za přítomnosti pozvaných hostů proběhlo v posluchárně školy, kde všechny účastníky celostátní soutěže pozdravila ředitelka školy PaedDr. Bc. Ivana Dobešová. Z hostů ocenil význam soutěže a odhodlání soutěžících Ing. Kučera z Agrární komory Benešov. Podle jeho slov by společnost měla mít respekt před zemědělci, které jejich práce baví a dělají ji dobře, a uvědomit si důležitost a vážnost tohoto oboru. Hlavní organizátor soutěže Ing. Jiří Adam seznámil posluchače s programem obou dnů a především s organizací soutěže.

První den byly na programu praktické úkoly, druhý den část teoretická. Praktická část zahrnovala činnosti na pracovištích pěstování rostlin, chovu hospodářských zvířat, organizace a ekonomika, mechanizace. Soutěžící poznávali osivo, hnojiva, choroby a škůdce rostlin, plevel, plemena hospodářských zvířat, hodnotili a manipulovali se zvířaty, poznávali a hodnotili krmiva, prováděli výpočty, popisovali funkci mechanizačních prostředků, určovali jejich jednotlivé součásti. Zlatým hřebem, jako už každoročně, se stala jízda zručnosti traktorem s přívěsem. Teoretická část soutěže probíhala druhý den dopoledne a obsahovala písemné testy z pěstování rostlin, chovu zvířat, ekonomiky a organizace a mechanizace.

Učitelé – pedagogický doprovod – čekaly dvě půldenní odborné a poznávací exkurze. První den navštívili benešovský pivovar s velmi zasvěceným a dobře vedeným výkladem a zámek Jemniště, druhý den dopoledne zámek Vysokou Lhotu s muzeem kočárů, povozů, sedel a strojů pro filmové práce a firmu na zpracování dřeva. Společný večer všech pedagogů byl časem pro příjemné posezení, sdělování dojmů i zkušeností i zábavným soutěžením v bowlingu.

Učitelé navštívili v rámci odborné exkurze i zámek Vysoká Lhota s muzeem filmových rekvizit

Vraťme se ale k soutěžícím žákům. Jaké byly znalosti účastníků? V teoretické části soutěže byly výsledky lepší a vyrovnanější, než v části praktické. Nejlépe dopadly písemné testy z ekonomie, mechanizace a chov měly výsledky celkem vyrovnané, o něco slabší byly testy z pěstování rostlin. V praktické části se

pro soutěžící ukázala být významně nejnáročnější část ekonomických výpočtů, úspěšnější byli v řešení úkolů z mechanizace a rostlinné výroby, nejlépe dopadla chovatelská část. S jízdou zručnosti se vyrovnali všichni soutěžící, někteří s naprostým přehledem, problémy někdy činilo couvání do garáže.

A kteří žáci z kterých škol byli nejúspěšnější?

Celkový vítěz soutěže

1. místo	Martin Skalický, VOŠ a SZeŠ Tábor
2. místo	Vojtěch Štáva, VOŠ SŠVZZ Třebíč
3. místo	Martin Vlček, MSŠZe a VOŠ Opava

Jízda zručnosti

1. místo	Tomáš Vacek, VOŠ, SOŠ a SOU Kostelec n. O.
2. místo	David Kořalka, SŠZe Olomouc
3. místo	Vojtěch Štáva, VOŠ SŠVZZ Třebíč

Praktická část soutěže zahrnovala jízdu zručnosti traktorem s přívěsem

Teoretická část

1. místo	Martin Skalický, VOŠ a SZeŠ Tábor
2. místo	David Kořalka, SŠZe Olomouc
3. místo	Vojtěch Štáva, VOŠ SŠVZZ Třebíč

Praktická část

1. místo	Vojtěch Štáva, VOŠ SŠVZZ Třebíč
2. místo	Martin Skalický, VOŠ a SZeŠ Tábor
3. místo	Petr Frána, SOŠ a SOU Horšovský Týn

Kromě klasických výpočtů z ekonomiky museli soutěžící předvést i své znalosti z výpočetní techniky

U praktické části z chovu zvířat žáci předváděli zacházení s drobnými zvířaty, poznávali krmiva a plemena zvířat

V mechanizační části na soutěžící čekalo poznávání částí strojů a nářadí a seřízení sazeče brambor

Praktická část z rostlinné výroby byla zaměřena na poznávání semen, plevelů, chorob, škůdců, hnojiv a kulturních rostlin

Jedna z nabídek pro volný čas přivedla soutěžící na konopištskou naučnou stezku

I pro žáky byl připraven společný program pro volný čas. Mohli si vybrat ze dvou nabídek – seznámením se základy golfu na cvičném hřišti a procházkou naučnou stezkou v zámeckém parku Konopiště.

Dvoudenní program se po všech stránkách vydařil a na slavnosti vyhlášení výsledků se opět všichni sešli ve školní posluchárně. Ocenění byli zaslouženě všichni soutěžící, velké poděkování patří i učitelům odborných předmětů za dobrou přípravu žáků. Pedagogové dostanou k dispozici i jednotlivé soutěžní testy, které mohou využít při výuce na svých školách. Všechny v sále mohlo potěšit, že zemědělství má nadále kvalitní odborníky a mladou generaci, která se zemědělství chce věnovat. Podle letošního hodnocení byly výsledky prvních tří škol velmi vyrovnané, další tři školy v pořadí zůstaly v jejich těsném závěsu. Osm škol na konci bylo slabších, a to se projevilo především v praktické části soutěže.

Přítomen byl i loňský vítěz Michal Skalický, absolvent bešeovské školy. Všimli jste si shodného příjmení s letošním vítězem? Shoda to není náhodná, Martin a Michal jsou bratři a jak vidět, oba úspěšní! Vítězná škola získala putovní pohár, menší poháry a pěkné odměny pak ocenění žáci v jednotlivých kategoriích. Upomínkovou tašku s drobnými dárky a účastnickým listem obdrželi žáci i učitelé všech přítomných škol. Soutěžící získali navíc cenné zkušenosti, navázali i nová přátelství.

A pedagogický doprovod – učitelé, kteří už se většinou znají z předchozích let, se těší na příští setkání, na další společné rozhovory, na nové poznatky.

Tak na shledanou v příštím roce v Táboře – (už potřetí)!

akr

ČESKÝ PRODAVAČ V EVROPSKÉ UNII

Dne 18. dubna 2012 se konal již 7. ročník odborné soutěže „Český prodavač v Evropské unii“.

Soutěž probíhala v areálu Střední školy obchodu a služeb v Ústí nad Labem a pod jejich záštitou se celá akce také konala. Soutěže se zúčastnilo celkem čtrnáct středních škol a učilišť z celé České republiky. Celkem soutěžilo 39 žáků. Soutěž probíhala ve dvou částech. První část tvořil teoretický základ v podobě testů, a to zejména z ekonomiky, obchodního provozu, zbožíznalství, všeobecného základu, obchodních počtů a ze znalostí cizích jazyků. Druhou část tvořily praktické dovednosti, což zahrnovalo balení zboží, aranžování zboží, určování vzorků zboží, odhadů váhy a práci na kontrolní pokladně.

Naše Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Podbořany byla zastoupena třemi žákyněmi oboru prodavač Kateřinou Kadlecovou (2. ročník), která skončila na krásném 3. místě, Veronikou Zuzakovou (2. ročník), která skončila na 9. místě a Lucíí Karchňákovou (3. ročník), která se umístila na 6. místě. Tímto bychom chtěli poděkovat všem děvčatům za vynikající umístění a svědomitou přípravu na tuto soutěž.

Bc. Dana Vintrová, Alena Magnusková, SOŠ a SOU Podbořany

Na fotografii je Kateřina Kadlecová z 2. ročníku učební obor prodavač

OHLÉDNUTÍ ZA BRNĚNSKÝMI VELETRHY

Soutěž žáků lesnických škol

Brněnská zemědělská, chovatelská a lesnická přehlídka patří k pěti největším svého druhu v Evropě, v České republice a ve středoevropském regionu je jasným číslem 1.

Letošní ročník se konal na historicky největší výstavní ploše (více než 72 tisíc m²) a zaplnil celé výstaviště. Expozice obsadily 13 pavilonů i všechny volné výstavní plochy. Veletrhů TECHAGRO, ANIMAL VETEX, SILVA REGINA a BIOMASA se zúčastnilo rekordních 755 vystavujících firem z 20 zemí.

Naše čtenáře jistě potěší, že např. v rámci doprovodného programu lesnické části Silva Regina uspořádala firma Husqvarna dřevorubeckou soutěž pro žáky lesnických škol. Soutěžila dvoučlenná družstva z lesnických škol ze Žlutic, Písku, Bzence a Trutnova. Celkem do Brna z těchto škol přijelo

22 žáků, aby se společně utkali ve dvou disciplínách. Podle odborného garanta Jiřího Vorlíčka soutěžila dvoučlenná družstva v hodu oboustrannou sekerou na terč a v řezání ruční pilou břichatkou. První disciplína znamenala pro každé družstvo 12 soutěžních hodů na terč vzdálený 6,1 metru, jehož střed byl ve výši 150 cm, u řezu pilou se měřil čas a přesnost. Slavnostní vyhlášení výsledků se uskutečnilo v pavilonu „Z“. Na prvním místě se umístili žáci ze Střední lesnické školy ve Žluticích – „Polena III“, na druhém místě žáci ze Střední lesnické školy Písek – „Škvoři“ a na třetím místě opět soutěží ze Žlutic – „Polena I“. Všichni soutěžící byli odměněni v pavilonu „Z“ cenami od partnerů akce.

MLADÝ EKO FARMÁŘ

V dňoch 29.–30. 3. 2012 sa konal 13. ročník celoštátneho kola súťaže MLADÝ EKO FARMÁŘ na Strednej odbornej škole v Pruskom, ktorý bol obohatený aj o medzinárodnú účasť žiakov z Rumunska.

Poslaním tejto súťaže je prispieť k vyhľadávaniu talentovaných a nadaných žiakov v poľnohospodárstve a vytvárať trvalý vzťah k poľnohospodárstvu i k svojmu odboru. V súčasných zložitých podmienkach výroby mlieka a jeho spracovania, ako aj neustáleho tlaku na kvalitu potravín je význam tejto súťaže viac ako aktuálny. Súťaž poskytuje súťažiacim a pedagógom možnosť porovnania obsahu a úrovne vzdelávania na školách, výmeny skúseností a tiež obohatenie výučby o nové poznatky.

V tomto 13. ročníku sa zišla rekordná účasť 30 súťažiacich z 11 slovenských a jednej rumunskej školy. I táto skutočnosť nás môže tešiť. S našim poľnohospodárstvom to možno nebude v budúcnosti až tak zlé. Súťaž pozostávala so štyroch častí. Prvá časť tvoril vedomostný test z 30 otázok, ktoré boli zamerané na problematiku mlieka. Druhú časť súťaže tvorilo vlastné dojenie, ktoré prebehlo na PD Vršatec Pruské farma Bohunice, kde si žiaci preverili svoje praktické zručnosti pri dojení kráv v dojárni. Tretia časť prebiehala v odbornej učebni, kde sa žiaci zamerali na hodnotenie kvality mlieka a degustačné skúšky. Posledná časť bola zameraná na laboratorné skúšky surového kravského mlieka, ktorá prebehla v laboratóriu.

Vítazom súťaže sa stala Stela Olejárová študentka SOŠ Kežmarok, na druhom mieste sa umiestnil Pavol Oberla taktiež z Kežmarku a tretia bola Jeannette Bališová z SOŠ Trnava.

Vítazom odovzdal diplomy a ceny predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja MUDr. Pavol Sedláček. V závere sa poďakoval predseda súťaže doc. Ing. Vladimír Tančin, DrSc., všetkým účastníkom súťaže a taktiež riaditeľke SOŠ Pruské Ing. Janke Fedorovej za stopercentné zvládnutie organizácie podujatia a taktiež za príjemnú atmosféru počas celej súťaže.

PODKOVÁŘSKÝ SEMINÁŘ

Střední škola řemeslná v Jaroměři si tento rok připomíná 126 let od založení školy, 106 let postavení budovy pro tuto školu.

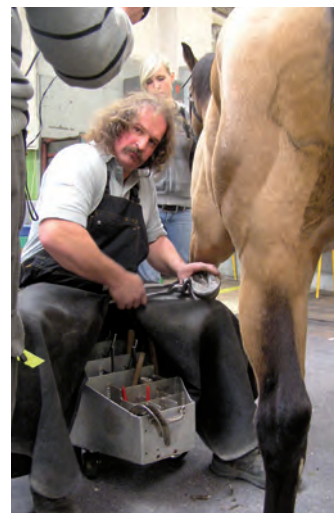
Jsmo jedinou školou v České republice, kde obory podkovář a kovář vyučujeme bez přerušení, máme pro výuku výborné podmínky, kvalitní učitele a pro praxi žáků zajištěné velké množství koní. A proto ve dnech 16. a 17. března 2012 Střední škola řemeslná v Jaroměři uspořádala již patnácté Podkovářské dny s mezinárodní účastí.

Program začal v pátek přednáškou pana Christopa Müllera o využívání přípravků firmy VETTEC. Odpoledne pokračovaly praktické ukázky úpravy rohoviny a využívání těchto přípravků a zájemci z řad podkovářů si je mohli vyzkoušet na cvičných kopytech. Po celý den probíhala také soutěž žáků ve volném kování. Žáci odvedli zdařilé práce a nejlepší návrh a realizaci s názvem „Hodiny“ vykoval Karel Loukota s pomocnicí Magdalénou Figalovou, na druhém místě byl vyhodnocen Jiří Celer za klepadlo s názvem „Marnost“, třetí místo patří Davidu Mířalovi za vykovanou sponu. Všichni ocenění žáci byli ze Střední školy řemeslné z Jaroměře.

Sobotní program byl celý věnován přednášce a praktické ukázce pana Matthiase Maiera. Téma přednášky a ukázek bylo kování westernových koní. Program vyvrcholil soutěží v hodu podkovou na cíl o Podkovářský džbán. Třetí místo obsadil Jaroslav Mikula, druhé místo získal MVDr. Rostislav Hyksa a vítězem se stal František Najman, podkovář z Vesce u Sobotky.

Podkovářských dnů se účastnilo kolem 70 podkovářů z České republiky, Slovenska a Polska, přítomni byli i představitelé česko-německého, polského a českých sdružení podkovářů. Při hodnocení podkovářského setkání účastníci ocenili vysokou úroveň přednášek a kvalitní praktické ukázky. Vyjádřili přání zúčastnit se i příštích Podkovářských dnů na naší škole v roce 2013. Na závěr děkují všem pracovníkům a žákům Střední školy řemeslné v Jaroměři za přípravu a zdárný průběh Podkovářských dnů 2012.

Zdeněk Vítek, Střední škola řemeslná Jaroměř

ODBORNÁ EXKURZIA

V dňoch 19. a 20. marca 2012 sa 37 žiakov a 5 pedagogických pracovníkov Strednej odbornej školy ekonomickej v Spišskej Novej Vsi zúčastnilo odbornej exkurzie, ktorá pozostávala z dvoch zaujímavých častí.

V pondelok sme navštívili Národnú banku Slovenska v Bratislave, kde pre nás experti z rezortu bankovníctva pripravili odbornú prednášku na tému „Úlohy NBS po vstupe do Eurozóny“. Najmä žiaci mali možnosť získať cenné informácie a diskutovať na aktuálne ekonomické témy.

Po prednáške sme navštívili výstavu o histórii vzniku peňazí. Zároveň sme si prezreli historickú časť Bratislavy a trochu pomíňali eurá v známom nákupnom centre AU-PARK a rakúskom Parndorfe.

Druhý deň sa uskutočnila odborná exkurzia vo firme LKW Walter vo Viedni. Cieľom exkurzie bolo predstaviť firmu a ponúknuť pracovné príležitosti (odborná prax, letná brigáda, zamestnanie) pre žiakov, ktorí sa učia ako prvý cudzí jazyk nemecký. Prezentácia bola spojená s prínosnou a zaujímavou diskusiou. Veľká vďaka patrí zástupcovi firmy pánovi Martinovi Gassovi (personálnemu manažérovi), ktorý finančne podporil

našu exkurziu. Sme veľmi radi, že pán Gass opäť navštíví našu školu v máji 2012 a zrealizuje pohovory so žiakmi, ktorí majú záujem pracovať vo firme.

Ing. Jarmila Tatarková, SOŠ ekonomická Spišská Nová Ves

MLADÍ PŘÍRODOVĚDCI ZE ŠUMPERKU

Ekologické vzdělávání na Střední odborné škole v Šumperku má dlouholetou tradici. Názvy studijního oboru se měnily, ale podstata a smysl výuky zůstávaly stejné – vychovávat a vzdělávat ekologické odborníky.

Žáci oboru Ekologie a životní prostředí jsou nadšenci, kteří poznávání a ochraně přírody a prostředí věnují i většinu svého volného času. Kampaň EAZA na ochranu velkých primátů v ZOO, soutěž Zelená stezka – Zlatý list, Středoškolská odborná činnost, soutěže Chytř příležitost za pačesy a Uklidme si svět, Mykologická výstava, práce v myslivecko-lesnickém kroužku a v zahradnickém kroužku, podíl na organizaci Dne Země, obhajoba titulu Škola udržitelného rozvoje 1. stupně, projekt Rekonstrukce historického parčíku a projekt Obnova historického sadu (obojí v areálu naší školy), účast na terénních exkurzích, seminářích – toto je pouze neúplný výčet akti-

vit, které pod vedením koordinátora EVVO (environmentální vzdělávání, výchova a osvěta) Ing. Koňarika absolvovali a nadšeně prožili žáci i pedagogové.

Naše škola každoročně vybírá ze svých nejúspěšnějších budoucích ekologů ty žáky, kteří představují své práce na středoškolské ekologické konferenci v Praze (pořádá Klub ekologické výchovy). Naše žákyně, maturantky ze 4. B, se vloni na podzim přihlášily na konferenci se svými maturitními seminárními pracemi: Mapování invazních druhů rostlin v obci Sudkov a Etologie koní – uplatnění imprintingu při odchovu hříbat. Jejich vystoupení bylo oceněno odborníky i přítomnými posluchači, a i když za své práce nezískaly „místa na bedně“, jsou pro ně jistě příslibem pro skvěle zvládnutou praktickou maturitní zkoušku.

Již několik let probíhá rekonstrukce a revitalizace rozsáhlého areálu naší školy. Chceme se vrátit k tradičním hodnotám, které nám odkázali naši předkové, a vytvářet tradice nové. Naším cílem se stala obnova historického sadu a rekonstrukce parčíku. Práce na obou pozemcích probíhaly několik měsíců a dnes se můžeme pyšnit parčíkem, který bude sloužit nejen jako živá názorná výuková pomůcka pro žáky oboru Ekologie a životní prostředí a oboru Agropodnikání, ale také jako relaxační zóna pro obyvatele okolních sídlišť. Do sadu s ovocnými stromy se budou žáci vracet pro získání praktických dovedností jak v rámci výuky, tak ve svém zahradnickém kroužku.

Naše škola se může pyšnit i žáky, kteří pod vedením odborných učitelů pracují v myslivecko-lesnickém kroužku. Ve svém volném čase se členové učí mysliveckým zásadám a mysliveckému způsobu života. Navštěvují revír, podílí se na udržování remízků a kazatelen, pozorují zvěř. Ve voliérách ve školním arboretu odchovávají bažanty, které následně vypouštějí do přírody. Letos v dubnu proběhl 3. ročník soutěže v kulovém dvojboji, která je podporována Okresním mysliveckým spolkem, hoitbou Městské skály a podnikem Lesy ČR a. s. Druhé místo

v soutěži Zelená škola Olomouckého kraje svědčí o tom, že na naši školu stále přicházejí žáci, kterým není cizí ochrana života, krajiny, žáci, kteří se rádi zapojují nejen do nabízených aktivit, ale sami tvořivě přispívají k rozvoji oboru a školy. Je zřejmé, že ani žáci, ani pedagogové tohoto oboru neznají hranice mezi svými povinnostmi a zábavou. Svůj volný čas tráví organizováním nejrůznějších ekologických programů, soutěžením, prací v kroužcích, studiem a mapováním přírody.

Mgr. Irena Jonová, SOŠ Šumperk

NEOBHOSPODAŘOVANÉ POZEMKY

Prostor pro invazní druhy rostlin, 25. díl

Sřemcha pozdní

(*Prunus serotina*, synonymum *Padus serotina*)

K rostlinám, které se u nás postupně šíří, patří i tato sřemcha. Pochází ze Severní Ameriky, kde je velmi běžná. Roste v Kanadě, v USA od severu až po Texas a Floridu, roste i v mexických a guatemalských horách. Chová se tam jako pionýrská dřevina, roste na volných plochách, často obsazuje i opuštěná pole. Do Evropy se dostala v roce 1629, u nás je známá od roku 1811. Vysazovala a vysazuje se do parků jako okrasná dřevina. Pravděpodobně koncem 19. století se začala vysazovat i do lesů jako produkční dřevina, především v Dánsku a Německu. Její dřevo se cení a využívá v nábytkářství. Dobře roste v hlubokých suchých písčitých půdách v borových a dubových lesích, její nectností je, že se rozrůstá i do luk a na zemědělskou půdu. V Evropě se šíří především na území severní a západní Evropy, dnes nejvíce v Německu a Dánsku, také se objevuje v Polsku a Skandinávii. Byla pokusně vysazována také na západním Slovensku na písčitých půdách. U nás jsou doloženy případy zplanění v severních a západních Čechách a na jižní Moravě. Naše klimatické podmínky sřemcha pozdní snáší dobře, i když někdy vymrzá. Její semena roznášejí ptáci, takže se postupně dostává na další místa.

Je to keř nebo menší strom, výjimečně dosahuje výšky 25 m. Má rozkladitou nebo vejcovitou korunu, staré stromy mají hluboce rozpraskanou borku, mladé větve jsou hnědé, lesklé, obvykle s nápadnými žlutavými drobnými bradavičkami. Mladá kůra příjemně voní po mandlích. Listy jsou tuhé, lesklé, až 15 cm dlouhé, na rubu mají chlupy podél hlavní žilky. Květenství je válcovité, husté, až 16 cm dlouhé, složené z květů bílých, v průměru asi 1 cm širokých. Plody jsou kulovité peckovice, až 1 cm v průměru, nejdříve růžové, nakonec až černé. Pecka v plodu je hladká.

K odlišení od naší sřemchy obecné poslouží tyto znaky:

1. Sřemcha obecná má listy poměrně měkké, sřemcha pozdní tuhé.
2. Miskovitě rozšířené květní lůžko (češule) je u sřemchy obecné uvnitř chlupaté, u sřemchy pozdní lysé.
3. Nezralé plody sřemchy obecné jsou zelené, sřemcha pozdní je má načervenalé.
4. Pecka sřemchy obecné je drsná, pecka sřemchy pozdní hladká.

Celkově má sřemcha obecná obvykle i poněkud větší květy (až 2 cm v průměru) a roste na vlhkých stanovištích, patří do lužních lesů. Sřemcha pozdní se v Severní Americe využívala také jako planý zdroj ovoce – z plodů se vyráběla zavařenina, likér, dokonce existuje zmrzlina s chutí sřemchy. Velkou nevýhodou ale je, že listy obsahují kyanogenní glykosidy, způsobují smrtelné otravy dobytka.

Dalším americkým druhem sřemchy, která se dostala do Evropy v roce 1665 a k nám v roce 1811, je sřemcha viržinská. Od sřemchy pozdní se liší tím, že její kůra nepříjemně voní, rub listů je obvykle lysý a kalich květu je opadavý. Je celkově poněkud drobnější, většinou jen keřovitá. Také dříve kvete – už od dubna, zatímco předchodí sřemchy kvetou od května do června. Bývá vysazována do parků, vzácně i do lesa. Indiáni jedli její plody, kůru používali jako léčivo. A opět má listy toxické – především pro koně, ale 5 – 10 kg listů je smrtelných i pro dobytek nebo pro jeleny.

Je nutné upozornit, že i naše sřemcha obecná má v kůře, listech a semenech jedovaté kyanogenní glykosidy (amygdalin a prunasin). Jen dužnina plodů je neobsahuje.

RNDr. Jana Möllerová, Praha

60. NAROZENINY V HORKÁCH NAD JIZEROU

Stáří? Důchod? Ani náhodou!!

Školní rok 2011–2012 je pro horeckou školu významný. Střední odborná škola a Střední odborné učiliště v Horkách nad Jizerou totiž slaví výročí založení. A ne ledajaké – kulaté, šedesáté. Již 60 let naše škola úspěšně působí v mladoboleslavském regionu, vzdělává žáky v oblasti gastronomie, cestovního ruchu a zemědělství.

Něco málo z dějepisů

V dávné historii, zhruba od 10. století, čněla nad řekou Jizerou dřevěná tvrz, jejíž obyvatelé měli chránit brod přes řeku. U tvrze vznikla osada, ta se rozrůstala a dostala dokonce jméno – Horka, později Hůrka. Tvrz se několikrát přestavovala a dnes z ní zbývá jen čtyřboká věž z 15. století. K ní se pak přistavil renesanční zámek, který byl později přebudován v barokním stylu. Vypadal téměř tak, jak ho známe dnes. Během let vystřídal řadu majitelů, za druhé světové války se zde usadila německá vojenská posádka a po válce zde nakrátko vznikl ruský lazaret pro rudoarmějce. Nakonec se budova vrátila do rukou svého původního majitele pana Josefa Hegera (od r. 1933). Ve školním roce 1951–1952 zámek přivítal do nově zřízeného Zemědělského učiliště své první žáky.

Škola na zámku

První rok se na škole vzdělávalo 78 žáků v oboru Pěstitel-chovatel. Později přibýly obory mechanizátor, traktorista a další. Zájem byl velký, kapacita zámku nestačila a muselo se vyučovat i v jiných budovách a na odloučených pracovištích. Jeden čas na Horkách studovali i zahraniční studenti z Vietnamu. Na počátku 90. let škola zaznamenala útlum poptávky po zemědělském vzdělání, přeorientovala se proto na obory gastronomické – kuchař, číšník, cukrář, přičemž tradice zemědělských oborů zůstala. O tato odvětví byl mezi mladými lidmi zájem, značně vzrostl počet žáků (až 450). Ti nejlepší z absolventů učebních oborů mohli pokračovat v nástavbovém studiu. Později vznikly další obory, tentokrát maturitní, a to Gastronomie a Cestovní ruch. Od září letošního roku se otevírá nový obor – Zahradník.

Podívejte se, co umíme!

Nejen na Dnech otevřených dveří školy, ale i na jiných akcích žáci prezentují výsledky někdy i mnohahodinové práce a chlubí se dovednostmi získanými ve škole nebo v odborných kurzech. Na horeckém zámku vám mohou připravit i rodinnou oslavu či svatbu. Podílejí se na přípravě a realizaci rautů k různým společenským příležitostem, mezi ty nejprestižnější patří Ples hradní stráže na Pražském hradě. Šikovní žáci se zapojují do regionálních i celostátních soutěží (Gastro Hradec, Gastro Poděbrady, Junior carving cup, O pohár blanických rytířů...).

Jezdíme poznávat svět

Nedílnou součástí studia na Horkách se staly odborné zahraniční stáže. Pobyt v zahraničí trvá dva až čtyři týdny a po celou dobu je přítomen pedagogický dohled. Je to opravdu jedinečná příležitost, jak si procvičit jazyk, seznámit se s jinou kulturou, poznat nové lidi a především posbírat spoustu odborných zkušeností. Stážisté, kteří milují horko, pláž a slunce, mohou navštívit Kypr a Itálii, naopak milovníci lyžování jezdí do Vysokých Tater, kde pracují v hotelu FIS a ti, kteří se touží zdokonalit v německém jazyce, vycestují do Německa a Rakouska. Nyní se nově připravuje spolupráce s hotely a restauracemi ve Velké Británii.

Škola je také zábava

Souhra – to je oč tu běží. Všichni žáci i učitelé hrají za jeden tým – výsledkem téhle „hry“ by mělo být úspěšné zvládnutí závěrečných i maturitních zkoušek. Souhra je i školní časopis, který žáci a učitelé vydávají. Tradicí, která si své příznivce získává už několik let, je „Týden duševního zdraví“ neboli HORKYFEST. Na tuto akci, která se koná vždy koncem května, se žáci těší už

od března a pečlivě se na ni připravují. Je to týden plný sportovních i odborných soutěží. Vrcholí páteční volbou Miss a Gentlemana školy, jejíž součástí je i oblíbená módní přehlídka a avantgarda.

Letošní rok je pro SOŠ a SOU Horky nad Jizerou výjimečný, jak už jsem se zmínila výše. **V pátek 25. 5. od 9:00 se zde koná již zmiňovaná akce Horkyfest.** Druhý den, tj. **v sobotu 26. 5. se bude na nádvoří a terase zámku od rána slavit.** Na tento termín připadají oslavy 60. výročí založení školy. Zvaní jsou všichni současní i bývalí zaměstnanci (setkání v 10:00) a samozřejmě absolventi (setkání v 11:00). Na program je vzpomínání na staré dobré časy a na všechny čeká občerstvení. Tentýž den večer se od 20:30 chystá jedinečná podívaná. Přímo na nádvoří zámku se bude odehrávat největší příběh lásky všech dob. Soubor Městského divadla Mladá Boleslav zde předvede Shakespearovu tragedii Romeo a Julie (v hlavních rolích Matouš Ruml a Veronika Kubařová).

Zváni jsou nejen absolventi a bývalí zaměstnanci, ale i žáci a jejich rodiče. Všichni přátelé školy a divadla mohou očekávat jistě nezapomenutelný zážitek.

Běla Borkovcová, SOŠ a SOU Horky nad Jizerou

JAK ZNOVU PĚSTOVAT CHŘEST, ANEB DUCHOVNÍ KRIZE ČESKÉHO ZEMĚDĚLSTVÍ

VI. Část

Hrozí další „rozevření nůžek“ mezi zemědělstvím v západní Evropě, které vychází z tradičních rolnických principů a současně se dokázalo modernizovat a maximálně využívat výhod poskytovaných novými technologiemi, kvalifikovanými pracovníky a v neposlední řadě dotacemi, a na druhé straně zemědělstvím post-socialistickým, které své komparativní výhody nedokázalo zhodnotit a v dlouhodobém zorném úhlu často spíše ztrácí.

Zánik selského étosu

Tradiční rolnictví a život ve vesnické komunitě neznamenal jenom zemědělskou práci v rámci možností odpovídajících tehdejšímu poznání, ani je po kulturní stránce nešlo redukovat na participaci na místních společenských událostech, zvycích, folklóru a podobně. To vše byly jen průvodní jevy širšího sociálního, symbolického, hodnotového a etického zakotvení, kterému můžeme říkat selský étos a které teprve dávalo smysl jednotlivým činnostem, pocitům a představám. Jednoduše řečeno, zcela opačně než soudili marxisté, prvotní nebyla „hmota“, výrobní prostředky a ekonomická sféra, nýbrž spirituální zakotvení, které dávalo smysl práci, majetku i vztahu k druhým lidem a všem dalším aspektům rolnického života.

Tento selský étos byl zakotven především nábožensky (ne nutně církevně), ukazoval, jakým způsobem je třeba pracovat a spravovat svěřený majetek, ať už jej jednotliví účastníci vnímali v jakékoli hloubce – pro některé se jednalo jenom o správu a rozhojňování rodinného majetku, které s sebou samozřejmě neslo vztahy vůči okolí, zatímco jiní šli hloub a jako „posledního“ majitele svých statků i svých životů chápali křesťanského Boha. Ve všech případech nicméně byl selský étos určující dimenzí sociálního a ekonomického jednání, navíc vynutitelnou silným společenským tlakem.

Náboženský, třebaže ne vždy církevní a už vůbec ne plně ortodoxní, charakter selského étosu jednoznačně vyplynul v případě ruralistického hnutí. To ukázalo, že žádné jiné pokusy o zakotvení zemědělské činnosti nejsou úspěšné, že vnímání těžké fyzické práce a správy majetku jako závazku jsou konstitutivními prvky hospodářství, bez nichž si lze obtížně představit zachování efektivního rolnictví.

Ruralistická argumentace, pokoušející se o znovunastolení těchto hodnot a současně o jejich průnik s potřebami a požadavky moderní doby, se plně projevila v teoretických statích agrárních a některých katolických časopisů na konci třicátých let (ačkoli oba směry spolu častěji nesouhlasily a přely se zejména o úlohu institucionální církve), typicky třeba v Brázdě, do níž na podobná témata psali třeba historikové Zdeněk Kalista a František Kutnar. Ostatně i část úspěchu fašistického hnutí lze vysvětlit právě tím, že ukázalo na tuto hlubokou podstatu sociálního systému, i když ji namnoze spíše zneužilo pro své vlastní ideologické a politické cíle.

Druhou stranou téže mince ovšem je, že sedláci jako stav a venkovská společnost jako celek právě svým primárně náboženským, případně „tradičním“ zakotvením stále víc „vadili“ všem, již měli

o společnosti jiné představy. Začalo to již protiklerikálním tažením a přestupovým hnutím na počátku první Československé republiky, „náboženská karta“ hrála jistou roli i v případě odsunu českých Němců, naplno se však objevila po komunistickém převratu. Jedním z důvodů likvidace selského stavu a soukromého rolnictví vůbec, který také zapříčinil tak tvrdý postup proti nim (s výjimkou Sovětského svazu asi nikde v Evropě tak radikální, jako v Československu a především v českých zemích), byl protináboženský boj nesený jak marxistickým antináboženským přesvědčením, tak staršími tradicemi českého antiklerikalismu.

Nutno přitom konstatovat, že jako celek byl tento boj – proti náboženství i proti sedlákům – úspěšný. Ani tradiční křesťanská religiozita, ani hodnoty, které z ní vyplývaly ve vztahu k zemědělství, ale ani samotné rolnictvo jako stav a větší zastoupení drobného zemědělského podnikání se do české společnosti nepochybně nevrátí. Stejně iluzorní by proto byly naděje na „obnovení“ agrární strany a/nebo na transformaci KDU-ČSL, která má s meziválečnou a krátce poválečnou Šrámkovou stranou společnou vlastně již jen druhou část názvu, do nějaké stavovské, rolnické strany či do strany reprezentující tradiční křesťanskou politiku. Strukturální proměny společnosti, ke kterým v průběhu dvacátého století došlo a z nichž podstatná část zasahuje mnohem větší oblast než jen českou společnost, všechny tyto nostalgické představy předem vylučují.

Obnovovateli selského étosu se nadto ve větší míře nemohou stát ani ti, již překali čtyřicet let komunistického režimu jako soukromí zemědělci (což byli opravdu nemnozí), nebo ti z restituentů, již se k práci a hodnotám svých rodin vrátili po roce 1989. Pro většinu společnosti jsou totiž tyto hodnoty marginální a nesrozumitelné, pokud ne nepřijatelné. Nadto, jak pregnantně ukázal historik Jiří Hanuš prostřednictvím analýzy českého katolicismu ve druhé polovině 20. století, sebezáchovný boj vedl k jejich „zapouzdření“, k tradicionalismu, který sice na jednu stranu bránil zániku, ale současně se uzavřel sám do sebe, bez možnosti jakýchkoli změn a vývojové dynamiky. I katolická církev přitom bude potřebovat dlouhý čas, aby se zbavila tohoto dědictví, které jí umožnilo přežít pronásledování a omezování a současně ji spolu s dalšími faktory neobyčejně svázalo, a tím spíše to platí o osamocených, společností nijak neuznaných staronových sedlácích. Jejich činnost je totiž zvnějšku posuzována úplně stejně úzce, jako si většina společnosti navykla na zemědělce dívat v období normalizace – podle své ekonomické úspěšnosti.

doc. PhDr. Zdeněk R. Nešpor, PhD., Sociologický ústav AV ČR
Dokončení v příštím čísle

Blíží se 200 let od narození významné osobnosti...

FRANTIŠEK ŠPATNÝ (I. ČÁST)

„V době, kdy prý už zase po Čechách se potlouká moc špatných Čechů, není snad špatným vtípem, připomenouti si dobrého Čecha, který se jmenuje Špatný... Kdo by jej neznal, toho neúnavného stále snášejícího a sbírajícího mraveněčka. Jděte do selského statku, zabluďte do nejodlehlejší české myslivny, usedněte si na verpánek českého ševce, nebo k Wilsonce s hezounkou českou švadlenou a vyslovte jméno Špatný. Ze šuplátky Wilsonky vykoukne slovníček pro mužské i ženské krejčí; a ferina myslivec pochlubí se vám, čím i on přispěl do Špatného 'Zábav mysliveckých', z kterých potom vybarvila se celá sbírka myslivecké mluvy naší. Náš 'želma sedlák' pak se Vám ale zholá vysměje: zda-li že jej do opravdu chcete seznamovat s panem Špatným, s kterým už vlastenčivál, kdy ještě bývala robota... Co jinde dovedou síly hromadné, to dokázala obrovská ptle jediného pracovníka. Takových 'Špatných' – dejž nám Pane povždy!“

Jan Neruda, 1880

František Špatný

Skutečně! Kdo by jej neznal – tenkrát v druhé polovině předminulého století! Věděli o něm ti, které jmenuje slavný fejetonista, věděli o něm například také prof. Jan Evangelista Purkyně a profesor Jan Krejčí. Ti již v roce 1853 v prvním čísle prvního ročníku Živy, prvního to českého „přírodnického časopisu“, považovali za potřebné to zdůraznit: „Slovník hospodářsko-technický pro ouředníky, myslivce, stavitelské mistry a hospodáře, česko-německý sestaven od Františka Špatného. Prodává se za 48 krejcarů stříbra u spisovatele na Smíchově a v kněhupectví Kronbergové v Praze. Práce pana Špatného z oboru technického názvosloví jsou vůbec chvalně uznané, tak že netřeba teprv šířiti slov o jejich výbornosti. Praktická potřebnost oznámených tuto spisů sama do očí bije.“

Ani dnes s odstupem mnoha desetiletí si František Špatný nezaslouží přehlížení! Patří k těm, kteří výrazně přispěli rozvoji odborného, tedy i zemědělského vzdělávání.

Druhorozený syn ovčáckého mistra z Boru u Protivína se narodil v početné rodině 8. března 1814. Navštěvoval školu v Protivíně, poté byl poslán „na výměnu“ do Prachatic, aby se naučil německému jazyku, což byl předpoklad ke studiu na českobudějovickém gymnáziu. Přání rodičů po kněžské dráze nesplnil, odešel do Prahy. Studoval zde zemědělství, správu statků, administrativu a veterinární lékařství na pražské univerzitě a technice a vzdělání ukončil na proslulé hospodářské škole knížete Schwarzenberga v Českém Krumlově. V letech 1835–49 působil v různých pozicích jako hospodářský úředník na několika hospodářstvích tohoto panství. Rok 1848 strávil na Smíchově, který v té době z velké části také patřil tomuto šlechtickému rodu. Špatný usiloval o povýšení obce na město, uvažoval i o kandidatuře na purkmistra.

Bouřlivé události však tyto plány zhatily, 19. června 1848 byl zatčen a vězněn v klášteře sv. Jiří na Pražském hradě. Po šesti dnech byl však pro nedostatek důkazů osvobozen. V roce 1849 nastoupil do státní služby jako tajemník c. k. podkrajského úřadu na Smíchově. U nadřízených se ale setkával s nedůvěrou kvůli jeho aktivitám v revolučním roce. Byl několikrát přeložen, nejdříve do Pardubic, pak na okresní úřad (1856) a k okresnímu soudu v Karlíně (1861). Když mu

nakonec přidělili práci v krušnohorských Kraslicích, požádal o penzionování. Jako „výslužník“ se ještě na deset let uvázal do služeb Vlastenecko-hospodářské společnosti v Praze. Působil zde jako český koncipista-sekretář společnosti (vedle německého protějšku F. X. Assenbauma) až do roku 1873, kdy byla Společnost, jak známo, „pro překročení zákona“ rozpuštěna. Od roku 1869 byl rovněž členem pražské Průmyslové jednoty, kde získal funkci rady pro vědeckou činnost.

Po celý život udržoval František Špatný poměrně bohaté profesní i společenské kontakty. Od roku 1854 byl aktivním členem Jednoty ku povzbuzení průmyslu v Čechách, založené v roce 1833. Ta po reformě roku 1843 soustřeďovala kromě původních průmyslníků a obchodníků hlavně z řad šlechty, také přední profesory univerzity a techniky, představitele měšťanské inteligence – včetně řady významných činitelů veřejného života (F. Braunera, K. H. Borovského, F. Palackého, F. L. Riegra a další).

Když byla v listopadu 1862 pod vedením Jana Evangelisty Purkyně znovu zahájena činnost „přírodnického sboru Musea království českého“ (Sbor vznikl v roce 1852, Bachův režim jeho činnost dlouho znemožňoval), zúčastňoval se pravidelně jeho schůzek, tedy opět setkávání předních činitelů vědeckého a společenského života. Vojtou Náprstkem byl zván také na proslulé „dýchánky“ v domě „U Halánků“ na Betlémském náměstí. Tam se díky Náprstkově mecenášství, zájmu o vědu a umění i díky jeho přátelské a pohostinné povaze setkávala pestrá společnost literátů, vědců, politiků, žurnalistů, cestovatelů.

Na půdě těchto společností poznal František Špatný nejen řadu významných a inspirujících osobností té doby, ale občas také ne příliš vítanou pozornost policie. Zemřel 9. června 1883.

Autor 22 slovníků

František Špatný je vzpomínán především jako autor slovníků. Potvrzuje to i Jan Neruda v úvodním odstavci. Této oblasti obětoval skutečně nejvíce úsilí. Výsledkem úmorné práce bylo celkem 22 slovníků v češtině a němčině, například. Hospodářský slovník česko-německý (1845), Německo-český slovník pro hospodářské úředníky, zvěrolékaře, technology, lesníky, myslivce, polní hospodáře (1851, 1864), Německo-český slovník pro my-

slivce a milovníky lovu (1869), Německo-český slovník pro lovce a přátele lovu (1869), Mluva myslivecká (1868, 1876). Připraven měl i Slovník včelařský, ten ale už vydat nestihl, zůstal v rukopise. Další důkazy svého neobyčejného slovníkářského či lexikografického zaujetí podal také při jiných příležitostech, například ve své obsáhlé studii Umělé rozmnožování stromů (Živa, II, 1854). Za pomoci „některých svých známých a přátel v Čechách“ se mu podařilo shromáždit neuvěřitelných 236 českých výrazů pro hrušky, domníval se však, že se jich „ještě hojný počet v Čechách nalézá“. (Všech těch 236 výrazů najdeme v uvedeném článku!)

Oceňuje český styl tvoření odborné ovocnářské terminologie a má za to, že by měl být i do budoucna zachován. „V českých jménech hrušek lze nám obdivovati se soudnosti a bystrosti rozumu českého lidu. Větší počet těchto jmen utvořil si dle chuti a vlastnosti dužniny (masa), dle vůně, podoby, barvy, místa, kde se ten druh hrušek vyvinul a dle jmen svatých, v kterém čase obyčejně uzrávají... české ovocnické názvosloví liší se těmito výhodami prospěšně od názvosloví německého, francouzského a anglického národu, kterýž, zvláště v novější době, mnoho druhů ovoce nazval dle jmen a důstojnosti znamenitých a vysoce postavených osob.“

Dorozumívání v technických oborech – jedna z významných podmínek pokroku

Františka Špatného na lexikografickou dráhu zpočátku dovedly především praktické důvody. Dorozumívání v českém prostředí v oné zlomové době bylo v technických oborech značně komplikované. Sám se o tom zmiňuje v předmluvě k prvnímu

svému „hospodářsko-technickému slovníku“ z roku 1843. Měl-li například tehdy úředník či písař šafáři nebo pacholkovi vydat nějaké hospodářské nářadí, nastávala často komplikovaná situace. On je měl uvedeno v „úřední“ češtině, jeho protějšek je znal pod německým, častěji však pod různě zkomoleným českým či německým označením. A to byl ten nejjednodušší případ. Co teprve, když se měly sdělit pracovní postupy, myšlenky, názory. Byl tu sice, jak říká, „výborný slovník vysoce zasloužilého pana Jungmanna“, ten ale byl „příliš obšírný a stál mnoho peněz“ – a pak jeho použití v mnoha podobných situacích je problematické.

František Špatný se rozhodl přispět k zásadnímu řešení: „česká a německá hospodářská slova sbírat a ta pak srovnat do příručky“. Začínal již v mládí při výkonu „ouřední služby na Protivinském, Volarském, Třeboňském a Libějickém panství a statku Přechinském“. Pokračoval neúnavně po celý život. Po učení čerpal, jak dokládá Jan Neruda, ze všech možných zdrojů, mezi zkušenými praktiky nejrůznějších pracovišť, ve starých českých rukopisech a listinách, v usnesení zemských sněmů, v hospodářských instrukcích atd.

K jeho původní motivaci postupem času přibýlo nezvratné přesvědčení, že česká odborná mluva je nejen podmínkou potřebných profesních kontaktů obou národů, ale v konečném důsledku i podmínkou existence a dalšího rozvoje národa našeho. Zejména v oblasti lexikografie vytvořil dílo, které již jeho současníci srovnávali s výsledky celých kolektivů. Kdyby už nic dalšího neudělal, zasloužil by si čestné místo v historii vývoje českého odborného vzdělávání – školního i mimoškolního!

Ing. Josef Rozman, CSc., Moravská Třebová

STOPAMI VÝVOJE TECHNICKÉ VZDĚLANOSTI U NÁS

Z odkazu významných osobností „techniky“

„Ať jsou naše zájmy jak chtějí úzce vědecké, nemůžeme se vyhnout potřebě neustálého a systematického zkoumání díla minulosti, kterého nutně užíváme a které se bez znalosti, již přináší takové zkoumání, stává libovolnou a až příliš pravděpodobně mylnou domněnkou... Newton viděl dál než ostatní, protože stál na ramenou velikánů. My, ačkoliv jsme menší, vidíme dál než Newton, protože stojíme na jeho ramenou. V přírodních vědách i v technice každý úspěšný pracovník začíná také tam, kde přestali jeho předchůdci, a rozšiřuje bázi, na které začínají stavět jeho následovníci...“

Holandský fyzik R. J. Forbes, 1961

„Nikde, kde se s úspěchem nepěstují přírodní vědy, fyzika a matematika, se nemůže průmysl povznést ze své zaostalosti. Kovy, které poskytují rolníku pluh a kosu, vojáku zbraň, výrobci nástroj a nářadí a státu minci, nemohou se těžit a zpracovávat bez nekonečné řady objevů přírodovědy, chemie a mechaniky. Ale také oděv, sukno a plátno pomůže věda vyrobit, postavit lepší obydlí, zdokonalit veškerá řemesla pro mírové a válečné potřeby. Byly objeveny nové síly a nové zákony přírody, které zrodily i novou výrobu. Žádná síla ducha a žádný věk sám od sebe již nepostačí, aby jen vlastní zkušeností a vlastním hloubáním ovládly jeho problémy. Jedině odborná a vědecká výchova může zajistit zemi rozkvět...“

František Josef Gerstner (1756–1832) (Více Zemědělská škola č. 5, roč. 74/2011–12)

„Tak, jak byly do života uváděny další a další technické systémy, narůstala stupňujícím se tempem závislost mezi nimi a člověkem. Tento vztah člověk-technické systémy v současné době přerostl v závislost téměř absolutní. Dnešní civilisovaný občan naší planety tak již nemůže bez technických systémů a jejich produktů vůbec trvale existovat. Při tom je alarmující, že se vzrůstající závislost člověka na technice se na jedné straně soustavně prohlubuje míra jeho odcizení světu techniky, při čemž na druhé straně naopak neustále ostře narůstá jeho individuální odpovědnost, jak jako uživatele, tak zejména jako tvůrce nových technických

systémů. Důsledky selhání být jediného člověka tak mohou být již dnes ve srovnání s minulostí zcela nedozírné. Jednou z nejúčinnějších cest, jak tomuto nebezpečí čelit, je cesta soustavného prohlubování vzdělání všech, kdo v dnešním světě techniky s technikou žijí, nové technické systémy tvoří a zejména tyto pak ovládají...“

Dánský fyzik Niels Henrik David Bohr (1939), jeden z největších fyziků 20. století, nositel Nobelovy ceny

„Vědění, zejména technické, se stalo mocenským nástrojem. V zápase se soupeři vítězil ten, kdo měl dokonalejší zbraně, pevnější opevnění a lepší strategii. Proto i jedny z prvních institucí, které by bylo možno nazvat školami, měly vojenský charakter. Byly zřizovány již ve starověku jak v Egyptě, tak Mezopotámii. Řecký svět obohatil tento proces šíření vědění i o školy zabývající se matematikou, geometrií a ostatními přírodními vědami...“

Karel Zeithammer, profesor ČVUT Praha, 1994

„NAČ NÁM TŘEBA ORIENTU, CELÉ ARÁBIE, VIVAT ČESKÁ CIKORIE“

Historie českých zemí v rámci rakousko-uherské monarchie ve druhé polovině devatenáctého století a v prvních desetiletích století dvacátého je spoluvytvářena překotným rozvojem tradiční průmyslové výroby, zakládáním nových podniků a tvorbou bankovního systému.

O rozvoj prosperující tržní společnosti se tehdy zasloužilo (mimo až do dnešních dnů známé osobnosti významných velkopodnikatelů – Škoda, Ringhoffer, Kolben, Křižík, Janeček, Daněk) mnoho dalších průmyslníků, vynálezců a živnostníků, jejichž jména jsou však v hlubokém stínu zapomnění. Vždyť co nám nyní říkají jména Hlavatý, Otta, Kočí, Macháček, Melichar, Pilnáček, Satrapa a četná další? Dnes bychom chtěli vzpomenout českého výzkumníka a podnikatele FRANTIŠKA VYDRY, od jehož smrti v tomto školním roce uplynulo devadesát let (29. 9. 1921). Narodil se v roce 1869 v rolnické rodině ve Vráži v Čechách a po základním vzdělání vystudoval pražskou vyšší školu pivovarskou. V roce 1893 zakoupil pivovar ve vesnici Dobrovizi u Prahy, produkci piva ukončil a podnik přebudoval na výrobu cikorky. Později přestěhoval továrnu do objektů bývalého cukrovaru v Praze-Libni.

Na tomto místě učiníme v našem stručném exkursu do dějin českého potravinářského průmyslu úrok stranou s cílem vysvětlit současnému čtenáři, co to vlastně je cikorka. Jde o pražený drcený kořen čekanky obecné (*Cichorium*), používaný obvykle s několika dalšími přísadami jako náhražka kávy. Na rozdíl od ní však cikorka neobsahuje kofein, a tudíž je vhodná i pro děti a kojící matky. Jak barva, tak aroma je kávové. Byla velmi oblíbená v dobách kávových krizí, především během světových válek. V Evropě je známa již z konce 17. století, kdy ji začali připravovat Holanďané (1690). První česká továrna na zpracování kořene čekanky byla založena v roce 1804 v Mochtíně na Klatovsku. Výrobě cikorky se u nás dařilo, o čemž svědčí i epigram českého humoristy F. J. Ruběše: „Nač nám třeba Orientu, celé Arábie, vždyť my máme Mochtín, vivat česká cikorie.“ Nápoj se připravuje vyspáním směsi do vroucí vody a následným přecezením; konzumovat jej bylo možné jak horký, tak studený. Hotový nápoj se buď pil, nebo se do něj namáčely kousky pečiva (např. bábovky), ale v chudších rodinách i chleba. Libovolně jej bylo možno dochutit, nejčastěji mlékem a cukrem, ale také přísadky šlehačky, mleté skořice, kostičkou čokolády aj.

Čekanka byla známá jako kulturní rostlina již ve starém Egyptě. Její blankytně modré květy lidé v minulosti přirovnávali k očím dívky, která čeká příchod svého milého z vojny; takto pravděpodobně vznikl český název této byliny. Čekankový kořen obsahuje mimo jiné také polysacharid inulin, který je pomocníkem při mnoha obtížích spojených se zánětem močových cest, ledvinových kamenech, zácpě nebo nechutenství.

V časech největší prosperity v rozmezí let 1909 až 1912 zaměstnávala Vydrova továrna na požívatinu 250 i 300 dělníků. Provoz výrazně omezila první světová válka z důvodu nedostatku surovin. Zpočátku vyráběl pouze kávovinu, později rozšířil sortiment i na další produkty: šumicí bonbóny, polévkové konzervy, ovocné šťávy, oplatky, prášky do pečiva, dětskou moučku aj. V průběhu války a po ní prováděl pokusy s karamelizací sladu k výrobě tmavých pív. Snažil se odstranit hořké a trpké látky. Výsledkem jeho úsilí byl sladový preparát Maltorin, který prošel testováním v laboratorním měřítku i v pivovarské praxi. Patentován však byl až po Vydrově smrti v roce 1921. Pochován je na Vyšehradském hřbitově; náhrobek v podobě vysoké urny podpírané dvěma dětskými postavami se sousedními nízkými mísami je dílem moravského sochaře Franty Úprky.

Nepřehlédnutelná je také Vydrova činnost vydavatelská a aktivity reklamní (Vydrova beseda, Kupecké listy, Kaffeetisch, Srbské listy, Domači Prijatelj, Sijelo) nejen v češtině, ale také v němčině, chorvatštině, slovinštině a srbštině.

(tes)

OBSAH

Proč rostou plevely podél cest	1
Duální systém vzdělávání v Tyrolsku	3
Robme veci jinak.....	4
Výuka nového předmětu.....	6
Podpora vzdělávání, výzkumu a inovací	8
Práce s dokumentem (3)	9
Průběžné plnění opatření Akčního plánu podpory odborného vzdělávání.....	11
Procházka po českém venkově	11
Informační servis.....	12
Zelenou naftu budeme bránit všemi prostředky.....	14
Silva Regina ožila dětmi.....	14
Celostátní soutěž žáků zemědělských škol v Benešově	15
Český prodávač v Evropské unii	19
Ohlédnutí za brněnskými veletrhy.....	19
Mladý ekofarmář.....	20
Podkovářský seminář	20
Odborná exkurze.....	21
Mladí přírodovědci ze Šumperku.....	21
Neobhospodařované pozemky	22
60. narozeniny v Horkách nad Jizerou.....	23
Jak znovu pěstovat chřest, aneb duchovní krize českého zemědělství (VI. část)	24
František Špatný (I. část)	25
Stopami vývoje technické vzdělanosti u nás	26
„Nač nám třeba Orientu, celé Arábie, vivat česká cikorie“	27

REDAKČNÍ RADA

Mgr. Tatiana Belová, SPPK Bratislava
PaedDr. Mária Benedikovičová, MP SR Bratislava
Mgr. Otakar Březina, Česká zemědělská akademie Humpolec
Ing. Mária Debrecéniová, Ph.D., Agroinštitút Nitra
Ing. Ludmila Gočálová, MZe ČR Praha
Ing. Petr Hienl, ÚZEI Praha
PhDr. Aleš Hradečný, Praha
Ing. Zorka Husová, Národní ústav pro vzdělávání Praha
Ing. Marcela Chreneková, SPU Nitra
Ing. Ludmila Kováčiková, Agroinštitút Nitra
Ing. Emil Kříž, Ph.D., IVP ČZU Praha
doc. PhDr. Dana Linhartová, CSc., ICV MENDELU Brno
Ing. Mária Múdra, ZSŠP Rakovice
Ing. Helena Psotová, Úrad NSK Nitra
PaedDr. Anna Sandanusová, Ph.D., UKF Nitra
Ing. Václav Stránský, MZe ČR Praha

K ilustraci na obálce: Žací stroj Woodův pro sklizeň obilovin z konce 19. století (černobílý obrázek) „požaté obilí na pokládky čili hromádky stranou ukládá“; sklízecí mlátička John Deere řady W (barevná ilustrace) s osvědčenou vytrásadlovou technologií, jemnou k materiálu, zároveň se projevuje nízkou spotřebou paliva.

Kresby Jiřího Buchty

CONTENTS

Why do weeds grow beside the roads?	1
Dual education system in Tirol.....	3
Let's do things differently National competition in the frame of the project YSLIFE.....	4
Lessons of Hippotherapy, a new subject at the Czech Agricultural Academy in Humpolec.....	6
Supporting education, research and innovation	8
Working with documents – PDF form	9
The measures of the action plan for professional education are continuously fulfilled	11
Walking through Czech countryside A competition organized by the Ministry of Agriculture – a virtual show of selected projects.....	11
Information service Representation of the European Commission	12
Green diesel oil will be defended by all means Periodic editorial from the Agricultural Chamber of the CR.....	14
Silva Regina came alive with children Show of forest pedagogy.....	14
Nationwide competition of students of agricultural schools in Benešov	15
Czech shop assistant in the European Union The 7th year of the professional competition.....	19
Looking back at the Brno Fairs Competition of students of forestry schools	19
Young Organic Farmer The 13th year of the national round of the competition.....	20
Seminar for farriers at the Secondary Crafts School in Jaroměř....	20
Educational tour of students in economics	21
Young biologists from Šumperk	21
Unfarmed lands – a space for invasive plant species	22
Sixtieth birthday in Horky nad Jizerou.....	23
How to grow asparagus again alias the spiritual crisis of Czech agriculture. Part VI.	24
František Špatný – prominent personality of agricultural education	25
Tracking the development of technical education in the CZ From the legacy of famous personalities in the field of technique..	26
„We do not need Orient, or the whole Arabia, viva the Czech chicory“ Some words from the history of the Czech food industry	27

OHLEDNUTÍ ZA BRNĚNSKÝMI VELETRHY str. 19

MLADÍ PŘÍRODOVĚDCI ZE ŠUMPERKU str. 21

Časopis vydávají

Ústav zemědělské ekonomiky a informací, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra

Adresy redakcí

ÚZEI, Mánesova 75, 120 56 Praha 2
tel.: 222 000 439, e-mail: krajickova.alena@uzei.cz
Redaktorka: Ing. Alena Krajíčková

Agroinštitút, Akademická 4, 949 01 Nitra
tel.: 037/7721802, 107, fax: 037/7721742, e-mail: horvathova@agroinstitut.sk
Redaktorka: Ing. Zuzana Horváthová

www.agronavigator.cz

Časopis vychází 10× ročně (září – červen), cena výtisku je 20 Kč, roční předplatné 200 Kč
Objednávky časopisu zajišťuje česká redakce a slovenská redakce na svých adresách
Sazba a tisk ÚZEI Praha

47816 ISSN 0044-3875 (Print), ISSN 1803-8271 (Online)

